

Lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessin kehittäminen Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa

Masa Malén

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liikunnanohjaaja YAMK

Master-opinnäytetyö

2024

Tiivistelmä

Tekijä(t) Masa Malén
Tutkinto Liikunnanohjaaja YAMK
Raportin/Opinnäytetyön nimi Lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessin kehittäminen Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa
Sivu- ja liitesivumäärä 53 + 7
<p>Motorinen kehitys on tärkeä osa lapsen kasvua ja motoriset perustaidot toimivat pohjan luojina lapsen liikkumiselle. Ne luovat perustan arjen taidoille, leikille sekä myöhemmässä vaiheessa erilaisille lajitaidoille. Motoristen perustaitojen kehityksen tukemisessa keskiössä ovat taitojen päivittäinen harjoittelu sekä taitojen kehittymisen seuranta. Varhaiskasvatuksella on näissä momentteissa merkittävä rooli. Varhaiskasvattajilla tulee olla keinoja havainnoida ja tukea lasten motoristen perustaitojen kehitystä.</p> <p>Tämän kehittämistyön tarkoituksena oli kehittää lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessia Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa. Kehittämisen kautta lasten motoristen perustaitojen testaamiseen ja havainnointiin luotiin prosessikuvaus, jota kehittämisprosessin aikana testattiin ja kehitettiin. Luotu ja kehitetty prosessikuvaus toimii tulevaisuudessa toimintamallina Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa testi- ja havainnointiprosessissa. Kehittämissä hyödynnettiin vuonna 2022 Asikkalan varhaiskasvatuksessa tehtyjä lasten motoristen perustaitojen testejä, joissa hyödynnettiin Suomessa kehitettyjä ja yleisesti käytettyjä testi- ja havainnointimenetelmiä.</p> <p>Kehittämissä hyödynnettiin konstruktivistista lähestymistapaa ja vuoden 2022 motoristen perustaitojen testitulosten analysoinnissa hyödynnettiin määrällistä tutkimusta. Konstruktivisessa tutkimuksessa pyritään hyvin käytännönläheiseen ongelmanratkaisuun uuden rakenteen luomisen kautta. Asikkalan kunnalla ei ole ollut varhaiskasvatuksessa lasten motoristen taitojen säännöllistä testaamista ja havainnointia. Kehittämissä kautta luodun ja kehitetyn prosessikuvauksen avulla testaamisen ja havainnoinnin säännöllisyys turvataan tulevaisuudessa.</p> <p>Kehittämissä tuloksena syntyi testattu ja kehitetty prosessikuvaus lasten motoristen perustaitojen testaamisesta ja havainnoinnista, jonka avulla Asikkalan kunnan varhaiskasvatus pystyy toteuttamaan testi- ja havainnointiprosessin tulevaisuudessa itsenäisesti. Prosessikuvauksen sekä kehittämistyössä hyödynnetyjen vuoden 2022 lasten motoristen perustaitojen testien ja niistä nousseiden tulosten perusteella Asikkalan kunnan varhaiskasvatus pystyy tulevaisuudessa kohdentamaan tarvittavaa tukea sitä eniten tarvitseville lapsille ja lapsiperheille sekä kehittämään arkea liikunnallisempaan suuntaan.</p> <p>Kehittämissä sekä sen kautta tehtävien, edellä mainittujen toimenpiteiden avulla Asikkalan kunta kykenee tulevaisuudessa tukemaan entistä paremmin ja ennen kaikkea suunnitelmallisemmin lasten kasvua ja kehitystä. Ja sitä kautta tarjoamaan jokaiselle lapselle kasvua, kehitystä ja oppimista edistävää toimintaa.</p>
Asiasanat Prosessikuvaus, motoriset perustaidot, testaaminen, havainnointi

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lapsen motorinen kehitys.....	3
2.1	Motorisen kehityksen vaiheet	3
2.2	Motoriset perustaidot.....	5
2.2.1	Tasapainotaidot	6
2.2.2	Liikkumistaidot	7
2.2.3	Välineenkäsittelytaidot	7
2.3	Motoristen perustaitojen taso Suomessa.....	8
3	Varhaiskasvatus lasten motoristen taitojen kehityksen tukena.....	10
3.1	Varhaiskasvatuksen liikuntaan liittyvät suositukset.....	11
3.2	Liikunnallinen työote varhaiskasvatuksessa	13
4	Lasten motoristen taitojen testaaminen ja havainnointi.....	14
4.1	Suomessa käytettyjä menetelmiä lasten motoristen taitojen testaamiseen ja arviointiin ..	14
4.2	Toiminnan suunnittelu ja tukitoimet	17
5	Prosessin mallintaminen ja kehittäminen	18
6	Kehittämistyön tavoite ja kuvaus toimeksiantajasta	20
7	Kehittämistyön toteutus	22
7.1	Kehittämistyön prosessi	24
7.2	Mielekkään ongelman etsiminen	26
7.3	Teoreettisen ja käytännöllisen tiedon hankinta	28
7.3.1	Lasten motoristen perustaitojen testit, syksy 2022	28
7.3.2	Testitulosten analysointi.....	31
7.3.3	Testitulokset sekä prosessikuvauksen laatiminen	32
7.4	Ratkaisun laatiminen.....	36
7.5	Ratkaisun toimivuuden testaus.....	37
7.6	Ratkaisun uutuusarvon osoittaminen ja soveltamisalueen laajuuden tarkastelu	38
8	Kehittämistyön tulokset.....	39
9	Pohdinta.....	41
9.1	Kehittämistyöhön valittu lähestymistapa	42
9.1.1	Toimeksiantajan sitoutuminen.....	42
9.1.2	Ratkaisun arviointi.....	43
9.2	Vuoden 2022 testitulosten luotettavuuden arviointi.....	44
9.3	Kehittämistyön eteneminen ja tehdyt ratkaisut.....	45
9.3.1	Vuoden 2022 testiprosessin hyödyntäminen	45

9.3.2	Valitut testi- ja havainnointimenetelmät	46
9.3.3	Testi- ja havainnointiprosessin kehittäminen	47
9.4	Johtopäätökset ja tulevaisuus	48
Lähteet	50
Liitteet	54
Liite 1.	Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen motoristen perustaitojen testit, syksy 2022	54
Liite 2.	Asikkalan varhaiskasvatuksen liikunnan vuosikello	60

1 Johdanto

Motoriset perustaidot luovat perustan kaikelle liikkumiselle. Lapsuudessa omaksutut motoriset perustaidot vaikuttavat lisäksi positiivisesti kokonaisvaltaiseen fyysiseen aktiivisuuteen, kognitiivisiin taitoihin, terveystekijöihin sekä psykologista hyvinvointia kuvaaviin muuttujiin. Niiden omaksuminen ja oppiminen luovat pohjan tulevalle koulunkäynnille ja uusien asioiden oppimiselle (Opetus ja kulttuuriministeriö 2016, 6–13; Rintala, Sääkslahti & Iivonen 2016, 1.) Useat tutkimukset osoittavat, että lapsi tarvitsee motoristen perustaitojen harjoitteluun ja vahvistamiseen päivittäin riittävästi mahdollisuuksia. Esimerkiksi Rintala ym. (2016, 6) mainitsevat omassa tutkimuksessaan, että lapsen välittömällä kasvuympäristöllä, muun muassa päiväkodilla on merkittävä rooli mahdollisuuksien tarjoajana. Lisäksi Logan, Robinson, Wilson & Lucas (2011, 1) korostavat omassa tutkimuksessaan, että lapsen taidot eivät kehity itsekseen vaan ne tarvitsevat kehittyäkseen harjoittelua, oppia ja vahvistamista.

Alle kouluikäisten lasten motoristen perustaitojen kehittyminen vaatii varhaiskasvattajilta riittävää ja monipuolista tietoa ja taitoa motoristen perustaitojen kehittämisestä ja arvioinnista. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta perustuu lasten oppimisen, hyvinvoinnin sekä laaja-alaisen osaamisen tukemiseen ja siihen kuuluu vahvana osana havainnointi ja arviointi. Varhaiskasvattajien tulee tietää lasten motoristen perustaitojen taso sekä kyetä tunnistamaan mahdolliset viivästymät kehityksessä. (Koivunen & Lehtinen 2015, 33-36; Opetushallitus 2022, 40-41.) Erilaiset motoristen taitojen testi- ja havainnointimenetelmät voivat toimia varhaiskasvattajien apukeinoina enemmän tukea tarvitsevien lasten tunnistamisessa.

Kehittämistyön toimeksiantajana toimii Asikkalan kunta, joka mainitsee omassa varhaiskasvatussuunnitelmassaan (2022) toiminnan kivijalaksi kyseisen lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukemisen, jossa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteinen toimintakulttuuri muodostaa kokonaisuuden. Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa ei ole kuitenkaan ollut lasten motoristen perustaitojen säännöllistä testaamista ja havainnointia, joka on yksi laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytys. Tähän tarpeeseen tällä kehittämistyöllä tartutaan. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää prosessikuvauksen luomisen ja kehittämisen avulla lasten motoristen perustaitojen testaamista ja havainnointia Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa.

Prosessikuvauksen ja toimintamallin luomisessa hyödynnetään konstruktivistista tutkimusta, jossa käytännönläheisyys ja uuden rakenteen luominen korostuu. Toimintamallissa on tarkoitus hyödyntää valmiita Suomessa yleisesti käytössä olevia testi- ja havainnointimenetelmiä lasten motoristen perustaitojen testaamiseen ja havainnointiin. Pysyvää toimintamallia on tarkoitus toteuttaa tulevaisuudessa Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa systemaattisesti vuosittain.

Pysyvän toimintamallin luomisessa hyödynnetään Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa vuonna 2022 toteutettuja lasten motoristen perustaitojen testejä, joiden tulosten analysoinnissa hyödynnetään määrällisen tutkimuksen keinoja. Prosessikuvauksen sekä testeistä nousseiden tulosten perusteella Asikkalan kunnan varhaiskasvatus pystyy tulevaisuudessa kohdentamaan tarvittavaa tukea sitä eniten tarvitseville lapsille ja lapsiperheille. Tärkeässä roolissa tulee olemaan kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstön liikunnallisen työtteen kehittäminen ja tukeminen.

Kehittämistyöntekijänä toimii Asikkalan kunnan liikunnanohjaaja ja työssä hyödynnetään kunnan palvelualueita ylittävää moniammatillista yhteistyötä kunnan liikuntapalveluiden sekä varhaiskasvatuksen toimesta. Vaikka vastuu lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessista siirtyy kehittämistyön jälkeen kunnan varhaiskasvatukselle, tulee myös tulevaisuudessa kyseinen palvelualueiden välinen yhteistyö olemaan merkittävässä asemassa lasten ja lapsiperheiden liikunnallisen sekä aktiivisen elämän tukemisessa.

2 Lapsen motorinen kehitys

Motorisella kehityksellä tarkoitetaan kehitysprosessia, jossa lapsen tahdonalaisen liikkumisen oppimisesta siirrytään myöhemmässä vaiheessa motoristen taitojen laadulliseen kehittymiseen (Sääkslahti 2018, 49). Koko eliniän kestävässä prosessissa ihminen oppii ja omaksuu liikunnallisia taitoja. Motorinen kehitys tapahtuu perimän ja elinympäristön vuorovaikutuksen tuloksena. Perimä luo lapsuudessa pohjan kehityksellä, mutta ympäristöllä on suuri vaikutus kehitykseen jatkuvien mahdollisuuksien luomisen, ohjeiden ja rohkaisun antamisen kautta. (Gallahue & Donnelly 2003, 59.) Lapsen motorinen kehittyminen ja oppiminen tapahtuu yrittämisen ja erehtymisen kautta (Jaakkola 2016, 25).

Motorinen kehitys lapsuudessa etenee geenien ennalta määrittämän järjestyksen perusteella, mutta sen nopeudessa on yksilöllisiä eroja. Kyseiset erot johtuvat muun muassa kehityksen vaiheesta, biologisesta iästä sekä edellä mainituista geeneistä. (Jaakkola 2016, 27.) Kaurasen (2011, 346) mukaan kyse on tiettyjen lainalaisuuksien noudattamisesta, joista yksi on kehityksen vaiheiden perättäisyys. Motorinen kehitys etenee kaikilla lapsilla suunnilleen samassa järjestyksessä. Jokaisen kehitysvaiheen saavuttaminen edellyttää edellisten aikaisempien kehitysvaiheiden hallintaa. Kehitysvaiheiden perättäisyydestä huolimatta lapsen motorinen kehitys ei aina etene tasaisesti, siihen kuuluvat hitaammat ja nopeammat kehityskaudet. (Kauranen 2011, 346.) Motorisen kehityksen merkitys lapsen muuhun kehitykseen on kuitenkin kiistaton. Tutkimukset osoittavat, että varhaislapsuuden motorinen kehitys vaikuttaa positiivisesti lapsen muuhun kehitykseen, muun muassa kognitiiviseen kehitykseen ja myöhemmässä vaiheessa esimerkiksi koulussa oppimiseen. (Hudson & Willoughby 2021, 3.)

2.1 Motorisen kehityksen vaiheet

Motorinen kehitys on jaoteltu refleksitoimintojen, alkeellisten toimintojen omaksumisen, motoristen perustaitojen omaksumisen, erikoistuneiden liikkeiden omaksumisen sekä omaksuttujen taitojen hyödyntämisen vaiheeseen. (Gallahue & Donnelly 2003, 62.) Motorinen kehitys alkaa refleksitoimintojen vaiheella, jonka tarkoituksena on turvata vauvan selviytyminen ensimmäisten elinkuukausien aikana. Kyseisiä refleksejä ovat muun muassa imemis-, tarttumis- ja sukellusrefleksit. (Jaakkola 2016, 27.) Osa kyseisistä reflekseistä haalistuu iän myötä, osa pysyy läpi elämän. Refleksitoimintojen vaihe kestää syntymästä ensimmäiseen ikävuoteen asti.

Motorisen kehityksen toinen vaihe on alkeellisten toimintojen omaksumisen vaihe, jossa lapsi oppii alkeita motorisista taidoista, kuten ryömimisestä, kävelemisestä, heittämisestä ja kiinniottamisesta. Kyseinen vaihe ajoittuu ensimmäisestä ikävuodesta toiseen ikävuoteen. (Karvonen, 2022, 80.)

Motorisen kehityksen kaksi ensimmäistä vaihetta, refleksitoimintojen vaihe ja alkeellisten taitojen omaksumisen vaihe luovat pohjan seuraavalle kehitysvaiheelle, motoristen perustaitojen omaksumisen vaiheelle. (Jaakkola 2016, 27.) Motorisen kehityksen kannalta tämä kehitysvaihe on keskeisessä roolissa, sillä sen aikana lapsi oppii suurimman osan motorisista perustaidoista. Motorisen perustaitojen omaksumisen vaiheen aikana lapsen motorinen kehitys on nopeaa ja siinä tapahtuu paljon asioita. Vaihe etenee kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa, alkeisvaiheessa lapsen liikkeet ovat vielä koordinoimattomia ja karkeita. Alkeisvaihe ajoittuu usein kahdesta kolmeen ikävuoteen. Alkeisvaiheesta lapsi siirtyy perusvaiheeseen, jossa kehityksen nopeudessa on huomattavan paljon yksilöllisiä eroja. Perusvaiheessa liikkeiden koordinaatio ja kontrolli paranee, mutta pääosin liikkeet ovat vielä karkeita. Perusvaihe ajoittuu kolmesta viiteen ikävuoteen. Perusvaiheen jälkeen motoristen perustaitojen omaksumisen viimeisessä vaiheessa lapsen taidot ovat kehittyneet ja liikkeet ovat koordinoituja kokonaisuuksia. (Karvonen 2022, 80.)

Ihmisen hermojärjestelmä kehittyy nopeimmin varhaiskasvatusiässä ja suurin osa lapsista saavuttaa kehittyneen vaiheen monissa motorisissa perustaidoissa 6-7 ikävuoteen mennessä. Motoristen perustaitojen oppiminen lapsuudessa luo hyvä pohjan muun muassa lajitaitojen oppimiselle. Motorisessa kehityksessä on kuitenkin usein yksilöllisiä eroja ja osalla lapsista taidot kehittyvät huomattavasti hitaammin, osa lapsista ei välttämättä koskaan saavuta motoristen perustaitojen omaksumisen kehittyntä vaihetta. (Jaakkola 2016, 27-29.) Motorisen kehityksen vaiheet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Motorisen kehityksen vaiheet (mukaillen Gallahue & Donnelly 2003, 62)

1	Refleksitoimintojen vaihe	0-1 vuotta
2	Alkeellisten toimintojen vaihe	1-2 vuotta
3	Motoristen perustaitojen omaksumisen vaihe	2-7 vuotta
4	Erikoistuneiden liikkeiden vaihe	7-14 vuotta
5	Omaksuttujen taitojen hyödyntämisen vaihe	loppuelämä

2.2 Motoriset perustaidot

Motoriset perustaidot ovat opittuja, tavoitteellisia ja tahdonalaisia liikkeitä ja liikkeiden yhdistelmiä, joissa on mukana yksi tai useampi kehonosa (Goodway, Ozmun & Gallahue 2019, 14; Sääkslahti 2018, 51). Ihminen tarvitsee niitä arkiliikkumisessa, liikunnan harrastamisessa, leikeissä ja peleissä. Ne voivat olla yksittäisiä taitoja tai taitojen yhdistelmiä, joita ihminen tarvitsee elämän aikana selviytyäkseen arkielämän motorisista haasteista. Lasten kohdalla motoristen perustaitojen oppiminen pitäisi tapahtua jo ennen kouluikää, jotta he voisivat selviytyä koulunkäyntiin liittyvistä haasteista (Gallahue ym. 2012; Sääkslahti 2018, 54). Elämän eri vaiheissa motoriset haasteet vaihtelevat, mutta on kuitenkin pystytty osoittamaan, että ryhmä motorisia taitoja luovat perustan kaikelle liikkumiselle (Rintala, Sääkslahti, Iivonen 2016, 1). David Gallahue (1993) on luokitellut nämä motoriset perustaidot niiden käyttötarkoituksen perusteella kolmeen ryhmään, jotka ovat tasapainotaidot, liikkumistaidot sekä käsittelytaidot. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Motoriset perustaidot (Mukaiillen Gallahue & Donnelly 2003, 15)

Motoriset perustaidot		
Tasapainotaidot	Liikkumistaidot	Välineenkäsittelytaidot
Taivuttaminen	Käveleminen	Heittäminen
Pyörähtäminen	Juokseminen	Kiinniottaminen
Heiluminen	Hyppääminen esteen yli	Kauhaiseminen
Kieriminen	Loikkaaminen	Iskeminen
Tasapainoilu	Ponnistaminen	Potkaiseminen
Väistyminen	Laukkaaminen	Lyöminen ilmasta
Ojentaminen	Kiipeäminen	Kierittäminen
Kääntyminen	Harppaaminen	Potkaiseminen ilmasta
	Liukuminen	Pomputteleminen

2.2.1 Tasapainotaidot

Tasapainotaidot ovat kaiken liikkumisen perusta, sillä niitä tarvitaan kaikessa liikkumisessa. Ne luovat pohjan muille motorisille perustaidoille, liikkumistaidoille sekä välineenkäsittelytaidoille (Gallahue & Donnelly 2003, 53). Tasapainotaitojen tehtävänä on estää kaatuminen pitämällä painopiste alustan päällä. Tasapainotaidot voidaan jakaa staattisiin ja dynaamisiin tasapainotaitoihin. Staattisella tasapainolla tarkoitetaan tasapainoa ihmisen ollessa paikallaan. Staattiset tasapainotaidot kehittyvät ennen dynaamisia tasapainotaitoja. Staattiseen tasapainoon kuuluu muun muassa käännökset, venytykset, kurotukset sekä tasapainoilut esimerkiksi yhdellä jalalla. Dynaamisella tasapainolla tarkoitetaan tasapainon hallintaa liikkeen aikana. Dynaamisia tasapainotaitoja ovat muun muassa pysähtyminen, laskeutuminen, käveleminen kapealla alueella sekä erilaiset variaatiot liikkeistä, missä ihmisen keho kääntyy eri suuntiin. (Karvonen 2022, 82-83; Sääkslahti 2018, 52.)

Lasten tasapainotaidot kehittyvät ennen kouluikää, kunhan he saavat liikkua monipuolisesti virikkeellisessä ja aktiivisessa ympäristössä. Kehittääkseen tasapainotaitoja lapsi tarvitsee ympäristön, missä hän voi tasapainoilla erilaisten esineiden päällä, kiipeillä, juosta, ponnistaa ja keinua. Jos lapsi ei saa tarpeeksi edellä mainittuja kokemuksia, jää hänen tasapainotaitonsa vaillinaisiksi. (Jaakkola 2021, 16-40.)

2.2.2 Liikkumistaidot

Gallahue & Donnelly (2003, 56) määrittelevät liikkumistaidot taidoiksi, joiden avulla ihminen liikkuu joko pystysuunnassa tai vaakasuunnassa paikasta toiseen. Liikkumistaitoja ovat muun muassa kävely, juokseminen ja hyppääminen (Rintala, Sääkslahti & Iivonen 2016, 2). Ne luovat pohjan myöhemmin opittaville haastavimmille liikkeille ja liikesarjoille (Eddy, Preston, Boom, Davison, Brooks, Bingham, Mon-Williams & Hill, 2024, 2). Niiden kehittyessä niitä on mahdollista hyödyntää muun muassa spesifien lajitaitojen harjoittelussa. Tästä esimerkkinä juoksu, mikä on mukana monissa urheilulajissa yhtenä osana tiettyä liikettä tai liikesarjaa. Tällaisesta esimerkkinä pituushyppy, jossa vauhdinotto tapahtuu juosten. (Gallahue & Donnelly 2003, 56-57.)

Liikkumistaitojen kehittyminen vaatii tasapainotaitojen kehittymisen riittävälle tasolle. Taidot, missä liikkumista ei tapahdu tai sitä tapahtuu hyvin vähän kuuluvat myös liikkumistaitoihin. Tällaisia taitoja ovat muun muassa erilaiset taivutukset ja kierrot. (Karvonen 2022, 83.) Liikkumistaidot kehittyvät melko tasaisesti varhaislapsuudessa, kunhan lapsi saa harjoitella uusia taitoja ja käyttää opittuja taitojaan riittävästi (Sääkslahti 2018, 53).

2.2.3 Välineenkäsittelytaidot

Välineenkäsittelytaitojen avulla käsitellään erilaisia esineitä, välineitä ja telineitä kehon eri osilla, esimerkkinä pallon heittäminen tai potkaiseminen (Rintala, Sääkslahti, Iivonen 2016, 2). Gallahue & Donnelly (2003, 57) jakavat välineenkäsittelytaidot karkeamotorisiin ja hienomotorisiin taitoihin. Karvonen (2022, 87) jaottelee karkeamotoriset taidot vielä kolmeen kategoriaan niiden käyttötarkoituksen perusteella. Esineen tai välineen pois lähettämistä ovat heittäminen, potkaiseminen, vieittäminen tai lyöminen. Esineen tai välineen vastaanottamista ovat kiinniottaminen käsillä, jaloilla tai vartalolla. Näiden lisäksi esineen tai välineen hallussa pitämistä ovat esimerkiksi pallon pomputtaminen käsillä ja pallon kuljettaminen jaloilla tai käsillä. (Karvonen 2022, 87.)

Hienomotoriset taidot tarkoittavat pienillä lihaksilla ja lihasryhmillä tehtäviä, tarkkuutta vaativia liikkeitä. Ne kehittyvät laajoilla lihasryhmillä tehdyistä karkeamotorista liikkeistä pienillä lihaksilla tehtyihin viimeistelyihin liikkeisiin ja niiden kehittymiseen tukea antaa juuri niitä edeltävien karkeamotoristen taitojen riittävä kehittyminen (Karvonen 2022, 88-92.) Hienomotorisia liikkeitä ovat muun muassa kengännauhojen sitominen, saksilla leikkaaminen sekä erilaisten soittimien kuten viulun soittaminen (Gallahue & Donnelly 2003, 57).

2.3 Motoristen perustaitojen taso Suomessa

Suomalaisten lasten motoristen perustaitojen tason tutkimuksissa on havaittu eroja iän, sukupuolen ja asuinpaikan suhteen (Laukkanen, Joensuu, Sääkslahti, Ihalainen, Huotari, Haapala 2018; Niemistö 2021; Rintala ym. 2016.). Rintalan ym. (2016) tutkimus selvitti 3-10-vuotiaiden suomalaisten lasten motoristen taitojen tasoa vuonna 2015. Tulokset osoittivat, että vanhemmat lapset saivat parempia tuloksia liikkumistaitojen sekä käsittelytaitojen osalta. Tutkimus osoitti myös, että useimmissa testiosioissa pojat saivat korkeampia pisteitä kuin tytöt ja nuoremmat lapset hallitsivat eri taitoja heikommin kuin vanhemmat lapset. Kauttaaltaan tutkimus osoitti, että suomalaisista tutkimukseen osallistuneista 3-10 -vuotiaista lapsista yksikään ei onnistunut tekemään kaikissa taito-osioissa täydellistä kriteerien mukaista suoritusta. Tutkimuksessa hyödynnettiin Pohjois-Amerikassa kehitettyä 3-10-vuotiaille lapsille suunnattua Test of Gross Motor Development (TGMD) -testiä. (Rintala ym. 2016.)

Niemistön (2021) tutkimuksesta kävi ilmi, että Suomen sisällä on alueellisia eroja lasten motoristen taitojen tason suhteen asukastiheyden perusteella. Harvaan asutuilla alueilla lasten motoriset taidot olivat parhaimmalla tasolla TGMD-mittarilla mitattuna. Tutkimuksessa selvitettiin myös ohjatun ja päiväkotipäivän ulkopuolisen liikunnan määrää. Asukastiheyden perusteella tarkasteltuna maaseudun lapset viettivät eniten aikaa ulkona päiväkotipäivän jälkeen. Pääkaupunkiseudun ja Etelä-Suomen lapset osallistuivat eniten ohjattuihin liikuntaharrastuksiin. Ulkona vietetty aika päiväkotipäivän jälkeen, kuin myös ohjattu liikunnan harrastaminen olivat yhteydessä lasten parempiin motorisiin taitoihin. (Niemistö 2021.)

Uusimmat tutkimustulokset lasten motoristen perustaitojen tasosta tulivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likesin, Jyväskylän yliopiston sekä Liikkuvan varhaiskasvatuksen yhteistyössä toteutetun Piilo-tutkimuksen kautta. Tutkimus toteutettiin vuonna 2023 ja sen tarkoituksena oli selvittää 4–6-vuotiaiden lasten liikkumisen määrää ja laatua sekä niihin vaikuttavia tekijöitä Suomessa. Motoristen perustaitojen osalta tutkimus perustui huoltajien käsitykseen oman lapsen taitojen tasosta. Huoltajat vastasivat 15 väittämään lapsen motoristen perustaitojen osalta. Lähes kaikissa väittämissä yli 90 prosenttia huoltajista vastasi väittämän kuvaavan lasta hyvin tai erittäin hyvin. Huoltajien vastauksista kävi täten ilmi, että suurin osa huoltajista arvioi lapsen suoriutuvan erilaisista motorista taitoa vaativista tehtävistä ikänsä mukaisesti. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024, 148.)

Rintala ym. (2016) kuitenkin toteavat, että suomalaisten alle kymmenvuotiaiden lasten motorisia taitoja on toistaiseksi tutkittu vähän eikä laajempia useiden satojen lasten motorisia perustaitoja selvittäneitä tutkimuksia juurikaan ole. Kansainvälisissä tutkimuksissa lasten motorisia taitoja on ehkä runsaimmin tutkittu TGMD-testillä. Testiä on kuitenkin pidetty tutkimusten valossa hieman

kulttuurisidonnaisena, joten kyseistä testiä hyödyntäneistä kansainvälisistä tutkimuksista on myös haastavaa lähteä tekemään johtopäätöksiä suomalaisten lasten motoristen perustaitojen tasosta. Huomionarvoista kuitenkin on, että yhä useammat tutkimukset kansainvälisesti kertovat lasten motoristen perustaitojen kehityksen haasteista suhteessa aiempiin sukupolviin. (Rintala ym. 2016.) Tästä esimerkkinä Eddyn ym. (2024) tutkimus lapsien tunnistamisesta, joilla on motorisen kehityksen haasteita. Tutkimuksessa korostetaan, että nykylapsilla on haasteita etenkin liikkumistaitojen kehittämisessä. Suunta on siis ainakin kansainvälisesti hieman huolestuttava, vaikka edellä mainittujen suomalaisten lasten huoltajien vastaukset tämän kanssa hieman ristiriidassa ovatkin.

3 Varhaiskasvatus lasten motoristen taitojen kehityksen tukena

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Se on pedagogiikkaan painottuva kokonaisuus, johon kuuluu suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatus, opetus ja hoito. (Opetushallitus s.a.). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) varhaiskasvatuksen tavoitteiksi on määritelty lapsen kasvun ja oppimisen edellytysten tukeminen sekä elinikäisen oppimisen edistäminen. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai avoimena varhaiskasvatustoimintana. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0–6 eli lapsen ensimmäiset vuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen saakka. Jokaisella alle kouluikäisellä, 0–6-vuotiaalla lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta. (Opetushallitus s.a.) Yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lasten kotikasvatusta, vanhemmilla on kuitenkin lastensa ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu (Pönkkö & Sääkslahti 2017, 486).

Suomalaisten lasten varhaislapsuudesta suurin osa kuluu päiväkodissa ja fyysisen aktiivisuuden kokonaismäärästä yli puolet täyttyy juuri päiväkodissa. Tästä syystä päiväkodissa vietetyllä ajalla on vaikutusta lapsen motoristen taitojen kehitykseen ja sitä kautta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja terveyteen. (Soini & Sääkslahti 2022, 139.) Varhaiskasvattajien tehtävänä on edistää lapsen kehityksen eri osa-alueita niin, että lapsi on valmis siirtymään kouluun. Varhaiskasvatuksessa opitut motoriset taidot luovat pohjan lapsen oppimisen polulle. (Hudson & Willoughby 2021, 6.)

Suomen Varhaiskasvatuslaissa edellytetään, että varhaiskasvatuksessa edistetään jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Laki edellyttää myös, että toiminta tukee lapsen oppimisen edellytyksiä sekä toteuttaa liikkumiseen ja leikkiin perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.) UKK-instituutti (2019) määrittelee edellä mainitun liikkuamisen miksi tahansa lepotilan energiakulutuksen ylittäväksi lihasvoimalla tuotetuksi liikkeeksi. Se on siis kaikkea mahdollista liikettä riippumatta ajasta, paikasta tai tavoitteesta ja tästä on myös varhaiskasvatuksen lain edellytyksissä kyse. Lain edellytyksissä taustalla on kehittävä, oppimista edistävä, turvallinen ja terveellinen varhaiskasvatusympäristö. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu) määrittää näiden lain määräämien tekijöiden toteutumista varhaiskasvatuksen eri yksiköissä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 32.)

Varhaiskasvatuksen fyysisillä oppimisympäristöillä on merkityksellinen rooli lasten motoristen taitojen kehityksessä. Varhaiskasvatuksen fyysisillä ympäristötekijöillä on tärkeä rooli siinä, miten hyvin päiväkodeissa onnistutaan tarjoamaan lapsille oppimista ja kehitystä tukeva oppimisympäristö. Nykypäivänä Vasu (2018) edellyttää varhaiskasvattajilta pedagogista suunnittelua ja kehitystä tukevan toiminnan luomista. Heiltä edellytetään taitoja luoda kehitystä tukevia ympäristöjä sekä

erilaisten oppimisympäristöjen monipuolisuuden huomioimista koko toimintakauden ajan. (Sääkslahti, Niemistö, Nevalainen, Laukkanen, Korhonen & Juutinen-Finni, 2019.) Näiden lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön myönteinen työote liikuntaa kohtaan kannustamisen ja liikkumaan kehoittamisen kautta lisäävät lasten fyysistä aktiivisuutta päiväkotipäivän aikana. Vaikka tutkimusten valossa tämä myönteinen yhteys on pystytty osoittamaan, varhaiskasvatuksen henkilöstö kehottaa lapsia liikkumaan määrällisesti vähän. (Soini & Sääkslahti 2022, 142.) Liikunnasta puhuttaessa UKK-instituutin (2019) mukaan on kyse suunnitelmallisesta ja jatkuvasti toistuvasta liikkeestä, jossa on erilaisia tavoitteita esimerkiksi taitojen opetteluun ja kunto-ominaisuuksien kehittämiseen liittyen. Ero liikkumisen ja liikunnan välillä on siis syytä muistaa tarkasteltaessa suosituksia ja niiden saavuttamiseen vaadittavia toimenpiteitä.

3.1 Varhaiskasvatuksen liikuntaan liittyvät suositukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemat varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset (2016) ottavat kantaa alle 8-vuotiaiden lasten liikunnan määrään, laatuun, suunnitteluun ja toteutukseen, välineisiin, ympäristöön sekä eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Fyysisellä aktiivisuudella tarkoitetaan kyseisissä suosituksissa lapsen elämässä tapahtuvaa kaikkea kuormittavuudeltaan eritasoista liikuntaa leikkimisestä ulkona ja sisällä aina ohjattuihin liikuntatuokioihin asti. Suositukset korostavat perheiden sekä koko yhteiskunnassa vallitsevan asenneilmapiirin merkitystä. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2016, 6; Sääkslahti 2018, 147.)

Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten (2016) mukaan lasten tulisi saada liikkua vähintään kolme tuntia päivässä. (Kuva 1.) Suositukset korostavat kyseisen kolmen tunnin fyysisen aktiivisuuden monipuolisuutta kuormittavuuden kautta. Kolmesta tunnista yksi tunti tulisi sisältää erittäin vauhdikasta fyysistä aktiivisuutta, jonka aikana lapsi hengästyy ja elimistön kuormitus selkeästi lisääntyy. Vauhdikasta fyysistä aktiivisuutta ovat esimerkiksi vauhdikkaat hippaleikit, juokseminen, hyppely ja kiipeily. Erittäin vauhdikkaan aktiivisuuden lisäksi kaksi tuntia tulisi sisältää reipasta ulkoilua ja kevyttä liikuntaa. Reipasta ulkoilua ovat esimerkiksi polkupyöräily ja luistelu. Kevyttä liikuntaa taas rauhallinen kävely ja tasapainoharjoittelu. Liikkumisen lisäksi suositukset korostavat terveellistä ruokavaliota, riittävää lepoa sekä rentoutumista ja rauhoittumista lapsen hyvinvoinnin tärkeinä taustatekijöinä. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2016, 13–14; Sääkslahti 2018, 130.)

Kuva 1. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset (Opetus ja kulttuuriministeriö 2016, 14)

Suosituksen mukaan lasten tulisi saada päivittäin harjoitella motorisia perustaitoja erilaisissa ympäristöissä ja erilaisiin liikkumisen haasteisiin olisi apua tarvittaessa saatavilla. Varhaiskasvattajien tehtävänä on suunnitella ja järjestää tavoitteellista ja monipuolista liikuntakasvatusta päivittäin. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2016, 13-14.) Sääkslahti (2018, 153) määrittelee liikuntakasvatuksen toiminnaksi, jossa liikuntaa käsitellään kasvatuksellisesta näkökulmasta. Lasten liikuntakasvatusta toteutetaan päiväkodissa, perhepäivähoidossa, perheissä sekä järjestötoiminnassa. Liikuntakasvatuksen tavoitteena on pyrkiä luomaan lapselle edellytyksiä omaksua liikunnallisesti aktiivinen elämäntapa sekä lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen liikunnan avulla. (Sääkslahti 2018, 153.)

Näiden lisäksi Pönkkö & Sääkslahti (2017) mainitsevat varhaisvuosien liikuntakasvatuksen tavoitteeksi lapsen auttamisen myönteisen suhteen muodostamisessa omaa kehoa kohtaan, ja samalla lapsen tukemisen myönteisen käsityksen muodostamisessa itsestään liikkujana. Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi motoristen taitojen oppiminen on keskeinen osa liikuntakasvatuksen tavoitteita. Lasten organisoidussa liikunnassa tulee varmistaa riittävä motoristen perustaitojen hallitseminen, joka luo pohjan fyysiselle toimintakyvylle ja edellä mainitulle liikunnallisesti aktiiviselle elämäntavalle. Niiden lisäksi se luo mahdollisuuden osallistua myöhemmällä iällä erilaisiin liikunta- ja urheilumuotoihin. (Jaakkola 2017, 161.)

Varhaiskasvattajien tulee luoda tilaa omaehtoiselle liikkumiselle sekä luoda sitä varten houkutteleva ympäristö. (Sääkslahti 2018, 147-148.) Soinin ja Sääkslahden (2022, 138) mukaan lapset ovat fyysisesti aktiivisempia leikkiessään muiden lasten kanssa. Houkuttelevan ympäristön lisäksi liikuntaan innostavat välineet lisäävät lasten fyysistä aktiivisuutta (Soini & Sääkslahti 2022, 138).

Jotta varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset sekä varhaisvuosien liikuntakasvatuksen tavoitteet täyttyvät, tarvitaan toiminnan tueksi käytännön työkaluja. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma tarjoaa käytäntöön ratkaisuja kyseisten tavoitteiden ja suositusten toteuttamiseen. Liikkuvan varhaiskasvatus -ohjelman tavoitteena on, että varhaiskasvatus mahdollistaa lapsen suositusten mukaisesta kolmen tunnin liikkumisesta kaksi tuntia. Ohjelma tuottaa ideoita, työkaluja ja tutkittua tietoa varhaiskasvatuksen arkeen, joita päiväkodit toteuttavat omien lähtökohtien perusteella. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma on yksi osa valtakunnallista liikunnan edistämisen kokonaisuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024.)

3.2 Liikunnallinen työote varhaiskasvatuksessa

Edellä mainitut varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset ohjaavat kasvattajien toimintaa ja niiden tavoitteena on toimintatapojen uudistaminen ja liikunnallisen toimintakulttuurin luominen. Varhaiskasvatuksessa on jo pitkään kehitetty lapsia osallistavia menetelmiä, joiden tarkoituksena on tuoda liikunnaniloa lapsilähtöisellä työotteella. Aikuinen ei välttämättä suunnittelekaan kaikkea toimintaa tiettyjen ”liikuntatuokioiden” ympärille, vaan ohjatun toiminnan tarkoituksena on kehittää lasten motorisia taitoja ja yhteishenkeä, jolloin he pystyvät toteuttamaan erilaisia pelejä ja leikkejä myös keskenään ilman aikuisia. Suositukset toteutuvat käytännössä, kun tavoitteellisten ja monipuolisten sisältöjen liikuntatuokioiden siirtyvät osaksi lasten päivittäistä toimintaa. (Pulli 2013, 17-27.)

Lapsilähtöisen toimintakulttuurin luomisen lisäksi lapsen motorisen kehityksen tukeminen on tärkeä osa liikunnallista työtä varhaiskasvatuksessa. Rintalan, Sääkslahden ja Iivosen mukaan (2016, 54) varhaiskasvattajat pystyvät tukemaan lapsen motoristen taitojen kehitystä, jos he tuntevat motorisen kehityksen vaiheet ja lainalaisuudet. Heidän on tiedettävä, milloin jollakin kehityksen osa-alueella saattaa olla kehitysviivettä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön jäsenet voivat myös olla niitä tärkeitä henkilöitä, jotka tuovat lapsen motoristen taitojen taitavuuden ja positiivisen asenteen liikuntaan kohtaan myös lapsen huoltajien tietoisuuteen. Myönteinen tieto on lähes yhtä merkityksellistä huoltajalle kuin tieto lapsen liikkumisen haasteista. (Rintala ym. 2016, 54.)

4 Lasten motoristen taitojen testaaminen ja havainnointi

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta on kokonaisvaltaista ja sen tavoitteena on edistää lasten oppimista, hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista. Se toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Yhtenä laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytyksenä on suunnitelmallinen dokumentointi, arviointi ja kehittäminen. (Opetushallitus 2022, 40-41.)

Lasten motorisen kehityksen ja motoristen taitojen arvioinnissa ja testaamisessa on usein tarkoitus löytää ja tunnistaa mahdollisia motorisia kehitysviivästyksiä tai häiriöitä. Sen lisäksi arvioinnilla ja testaamisella voi olla kasvattajan työtä ohjaavia pedagogisia tavoitteita. Havainnoinnin ja testaamisen perusteella kasvattaja pystyy paremmin suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia liikuntasisällöksiä lapsen kehityksen tukemiseksi. (Burton & Miller 1998; Sääkslahti 2018, 84). On olemassa erilaisia motoristen taitojen testejä, joiden avulla on mahdollista määrittää lapsen motoristen taitojen taso (Karvonen 2000, 9). Motoristen taitojen testejä suunniteltaessa on syytä miettiä saatavilla olevia resursseja sekä käyttökelpoisuutta. Testien välillä miettiessä joutuu tekemään ratkaisuja testin hinnan, tarvittavan henkilöstöresurssin sekä tarvittavien testivälineiden osalta. Väärillä välineillä tehtäessä testejä ei välttämättä suoriteta oikein. (Laasonen 2005, 204.)

Mutta pelkästään arviointi ja testien tekeminen ei riitä, niiden tueksi tarvitaan jatkotoimenpiteitä. Arvioinnin pohjalle rakennettu yksilöllinen ja ryhmäkohtainen suunnitelma tekee arvioinnista ja testaamisesta tarkoituksenmukaista. Näin ollen arviointi ja testaaminen olisi syytä tehdä toimintakauden alussa ja mahdollisesti myös lopussa. (Karvonen 2000, 9–10.)

4.1 Suomessa käytettyjä menetelmiä lasten motoristen taitojen testaamiseen ja arviointiin

Suomessa ei ole ollut vakiintunutta menetelmää lasten motoristen taitojen testaamiseen. Rintala ym. (2016) toteavat omassa tutkimuksessaan, että Suomesta puuttuvat toistaiseksi lasten motorisia taitoja mittaavat laajat kartoitukset ja tämän takia he toteuttivat tutkimuksen 374 lapsen motoristen taitojen tasosta Väli-Suomessa. Tämän lisäksi Kuisma ja Vaahtio (2016) tutkivat omassa opinäytetyössään kuuden eri päiväkodin motoristen taitojen havainnointimenetelmiä Länsi-Suomen alueella, jossa arjessa tehtävät havainnot nousivat käytetyimmäksi menetelmäksi. Arjessa tehtävien havaintojen lisäksi päiväkodit hyödyntävät paikkakuntakohtaisia sekä päiväkotikohtaisia lomakkeita arvioinnin tukena. Selkeää Suomessa käytettävää toimintamallia motoristen taitojen testaamiseen ja arviointiin ei siis vielä ole olemassa. Seuraavassa on esitelty Suomessa yleisimmin käytettyjä menetelmiä lasten motoristen taitojen testaamiseen ja arviointiin.

Pirkko Nummisen (1995) kehittämä alle kouluikäisten lasten havaintomotorisia ja motorisia perustaitoja mittaava APM-testi on suomalaisiin olosuhteisiin kehitetty havaintomotorisia ja motorisia taitoja monipuolisesti mittaava kokonaisuus. Se on tarkoitettu kasvattajan käyttöön lapsen motorisen kehityksen seuraamista, kehitystä tukevan toiminnan suunnittelemista ja kokonaisen lapsiryhmän kehityksen seuraamista varten. APM-testi jakaantuu kahteen osaan, motorisiin ja havaintomotorisiin taitoihin. Testissä on yhteensä 18 eri testiosiota. (Numminen 1995.) APM-testi on kehitetty suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaisiin päiväkotiolosuhteisiin ja siitä syystä niiden avulla kerättyjä tuloksia on haastavaa vertailla kansainvälisellä tasolla.

Innostun liikkumaan -hankkeen (2018) kautta kehitetyt skidi- ja skillireilit ovat havainnoinnin työkaluja, joihin on koottu tasapaino-, käsittely- ja liikkumistaitoja sekä havaintomotorisia taitoja vahvistavia tehtäviä. Taitoratoja on mahdollista hyödyntää havainnoinnin välineinä, jolloin motoristen taitojen haasteita pystytään havaitsemaan jo varhaisessa vaiheessa. Skidi- ja Skillireilin kokonaisuuksissa havainnointi keskittyy taitojen liikevaiheisiin sekä taidon kehittymisen kannalta olennaisten liikkeen ominaisuuksien ja ydinkohtien tunnistamiseen. Skidi- ja Skillireilit sisältävät valmiit tsekki-listat, joiden avulla taitojen kehittymistä on mahdollista seurata. (Innostun liikkumaan 2018, 17.)

Skidi- ja Skillireilin tehtäväkokonaisuudet on mahdollista toteuttaa arjessa osa kerrallaan käytettävissä olevien resurssien mukaan. Taitoratoja on mahdollista toteuttaa sisällä ja ulkona, ratojen kanssa on mahdollista hyödyntää tarinoita, jotka on suunniteltu tukemaan ratojen tekemistä lasten innostamista ajatellen. (Innostun liikkumaan 2018, 17.) Innostun liikkumaan hankkeen kautta kehitetyt työkalut on kehitetty APM-testin ohella suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaisiin päiväkotiolosuhteisiin ja siitä syystä myös niiden avulla kerättyjä tuloksia on haastavaa vertailla kansainvälisellä tasolla.

Pirkko Karvosen (2000) kehittämä Hyppää pois on käytännöllinen ja konkreettinen opas esi- ja alkuopetusikäisten, 5-7-vuotiaiden motoriikan arviointiin. Opas sisältää lomakkeen, jonka avulla aikuisen on mahdollista arvioida ja seurata lapsen karkea- ja hienomotoriikkaa sekä kehontunte-
musta. Opas sisältää lomakkeen lisäksi harjoituksia kunkin arvioitavan alueen vahvistamista varten.

Kaisu Laasosen kehittämä Kemo-testi (2015) on suunniteltu alle kouluikäisten lasten motoristen taitojen ja niihin liittyvien vaikeuksien tunnistamiseen sekä saadun tiedon hyödyntämiseen lasten liikunnan ohjaamisessa varhaiskasvatuksessa ja vapaa-ajan liikunnassa. Kemo-testissä arvioidaan 4-6-vuotiaiden lasten motorisia taitoja, kehonhahmotusta ja selviytymistä useista samanaikaisesti suoritettavista tehtävistä. Kemo-testin lähtökohtana on motoriikan säätelyn prosessi, joka etenee aistihavainnoista toiminnan suunnittelun avulla tehtävän toteuttamiseen ja palautteen saamiseen.

Laasonen kehittämän testiaineiston ohessa on vinkkejä, jotka auttavat testaajaa havaitsemaan vaikeiden asioiden taustalla olevia syitä ja löytämään lasta tukevia harjoituksia. (Laasonen 2015.)

Zimmerin ja Volkamerin (1987) kehittämä MOT 4-6 on 4–6-vuotiaiden lasten motorisia taitoja ja niiden kehitystä arvioiva motoriikkatesti. Testin tarkoituksena on etsiä ne lapset, joilla on motorisessa kehityksessä viivästymistä. Saksassa kehitetty testi koostuu 18 osiosta, jotka koostuvat kehon taitavuudesta ja koordinaatiokyvystä, tasapainotaidoista, hienomotoriikasta, reaktiokyvystä, liikeno-
peudesta, liikkeen tarkkuudesta ja ohjailukyvystä sekä hyppyvoimasta. Jokaisen testiosion tuloksia verrataan lapsen oman ikäluokan tuloksiin. (Zimmer & Volkamer 1987.)

Hendersonin, Sugdenin sekä Barnettin (2007) kehittämä Movement ABC-testistön toinen osa on kehitetty aikaisempien kehitys- ja tutkimustöiden pohjalta. Movement ABC-testistöä (Movement Assessment Battery for Children) käytetään lasten motorisen kehityksen viivästymisen tai heikkene-
misen tunnistamisessa. Movement ABC-testistö koostuu kahdesta osasta: itse suoritustestistöstä ja tarkistuslistasta, jotka molemmat on suunniteltu arvioimaan lapsen motorisia taitoja jokapäiväisessä toiminnassa. Testi koostuu määrällisesti sekä laadullisesta arvioinnista. Testi on standar-
doitu ja se sisältää yhteensä 32 tehtävää, jotka on jaoteltu neljään kahdeksan tehtävän osioon. Eri tehtäväosiot testaavat kädentaitoja, pallotaitoja ja tasapainotaitoja ja ne on suunniteltu eri ikäluok-
kiin sopiviksi. Testistö on suunniteltu 3-16-vuotiaille lapsille. (Henderson, Sugden & Barnett 2007.)

TGMD-3-testi on Dale Ulrichin (2017) kehittämä kolmas versio TGMD-testistä ja se on kehitetty tunnistamaan lapset, joilla on motorisen kehityksen viivästymiä. TGMD-3:ssa on kaksi osiota. En-
simmäinen osio mittaa motorisia taitoja, jotka edellyttävät sulavia, koordinoituja kehon liikkeitä lap-
sen liikkua suuntaan tai toiseen. Toinen osio mittaa motorisia taitoja, jotka sisältävät heitto-,
lyönti- ja tarttumisliikkeitä. TGMD-3-testi on kokonaisuus, jossa kahden osion tulokset yhdistetään
kokonaispistemääräksi. Testiin kuuluu testaajan opas, jossa kerrotaan muun muassa testin teo-
reettisesta ja tutkimukseen perustuvasta taustasta sekä pisteytysmenettelystä. Niiden lisäksi se
sisältää ohjeita testin tulosten käyttöön ja tulkintaan. (Ulrich 2017.) Rintala ym. (2015) hyödynsivät
TGMD-3-testiä omassa tutkimuksessaan, jossa tutkimuksen kohteena olivat 3–10-vuotiaiden suo-
malaisten lasten motoriset perustaidot.

Piilo-tutkimus (2023) on Jyväskylän ammattikorkeakoulu Likesin, Jyväskylän yliopiston sekä Liik-
kuva varhaiskasvatus -ohjelman yhteistyönä tehty tutkimushanke, joka tuottaa kansallista tilanne-
tietoa 4–6-vuotiaiden lasten liikkumisen määrästä ja laadusta sekä niihin vaikuttavista tekijöistä.
Piilo-tutkimushankkeen kautta on kehitetty työkaluja varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Työkalujen
avulla varhaiskasvatuksen henkilöstö voi selvittää lasten käsityksiä liikunnasta ja itsestään liikku-
jana sekä havainnoida lasten motorisia taitoja. Työkalut sisältävät motoristen perustaitojen

laatukriteerit, Little DCDQ-lomakkeen ja lapsen kuvallisen haastattelun. Motoristen perustaitojen laatukriteerit kuvaavat kyseisten taitojen hallintaa, Little DCDQ-lomake on kehitetty tunnistamaan motorisia haasteita 3-4-vuotiailla lapsilla ja lapsen kuvallisella haastattelulla voidaan selvittää lapsen käsityksiä itsestään liikkujana ja ylipäättään käsityksiä liikunnasta. (Liikkuva varhaiskasvatus 2023.)

4.2 Toiminnan suunnittelu ja tukitoimet

Motoristen taitojen havainnointi ja arviointi toimii apuvälineenä lapsen kehityksen tukemisessa ja toiminnan suunnittelussa (Karvonen 2000, 11). Ne ovat keskeisiä varhaiskasvatuksen toimintamuotoja, joita käytetään toiminnan suunnittelun lisäksi toiminnan toteutukseen ja kehittämiseen. Havainnoinnin ja arvioinnin kautta toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta muodostuu lapsilähettä. Arvioinnin ja havainnoinnin tulee olla säännöllistä ja niiden pohjalta toimintaa on mahdollista suunnitella vastaamaan lapsen yksilöllisiä tarpeita ja tukemaan heidän oppimisprosessinsa eri vaiheita. (Koivunen & Lehtinen 2015, 97-102.)

Mahdollisia tukitoimia arvioinnin ja havainnoin pohjalta suunnitellaan vanhempien sekä mahdollisesti muiden asiantuntijoiden kanssa. Erityisen tuen tarpeesta tehdään kuntoutussuunnitelma. Motoristen perustaitojen osalta huoli voi nousta esimerkiksi motorisen kehityksen viivästymisen takia, jolloin vanhempien kanssa voidaan sopia tilanteen seuraamisesta ja asiaan palaamisesta tietyn ajan kuluttua. Yksilöllisen kehityksen seuraamisen kautta lapselle annetaan tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin ehkäistään haasteita myöhemmin. (Koivunen & Lehtinen 2015, 98.)

5 Prosessin mallintaminen ja kehittäminen

Sujuvat työelämään luodut prosessit sekä selkeä ja tarkoituksenmukainen organisointi luovat pohjan henkilöstön hyvinvoinnille sekä koko toiminnan tehokkuudelle. Kehittämisen kautta motivaatiota ja sitoutumista työtä kohtaan on mahdollista lisätä. Työyhteisöissä tarvitaan jatkuvaa toiminnan kehittämistä sekä arviointia ja yhtenä kehittämisen menetelmänä voidaan pitää työprosessien mallintamista ja kehittämistä. (Ala-Laurinaho, Asikainen, Puro & Teperi 2022, 6.)

Prosessin mallintaminen on siis työn yhteistä kehittämistä. Työprosessin mallintamiseen kuuluu nyt käytössä olevien prosessien ja toimintatapojen toimivuuden pohdintaa, mahdollisten ongelmakoh- tien nostamista sekä erilaisten ratkaisujen miettimistä. Prosessien mallintaminen ja kehittäminen tukee koko työyhteisön oppimista ja kehittää yhdessä tekemisen kulttuuria. Uuden prosessin luomi- sen yhteydessä on tärkeää pohtia prosessin kannalta keskeisiä yhteistyörajapintoja, miettiä ja suunnitella mahdollisia uusia toimintatapoja sekä arvioida jatkuvasti yhteistä toimintaa. (Ala-Lauri- naho ym. 2022, 9–14.)

Prosessien mallintaminen sopii tilanteissa, missä on tarkoitus lisätä ymmärrystä nykyisten toistu- vien prosessien toimivuudesta ja toteutuksesta. Jos työyhteisössä tunnistetaan selkeä kehitystarve tai samankaltaisissa prosesseissa havaitaan vaihtelua ja toimintaa halutaan kehittää toimivan pro- sessin kautta, on prosessin mallintaminen näihin oiva ratkaisu. (Ala-Laurinaho ym. 2022, 9; Luuk- konen, Mykkänen, Itälä, Savolainen & Tamminen 2012, 21.) Prosessin mallintamisen tuloksena syntyy yhteistä ymmärrystä prosessin kokonaisuudesta sekä prosessin kannalta keskeisten tehtä- vien ja toimijoiden välisistä yhteyksistä. Mallintamisen yhteydessä saattaa myös syntyä erilaisia ja uusia kehitysideoita prosessien kehittämiseen. (Ala-Laurinaho ym. 2022, 9–14.)

Prosessin mallintamiseen ja kehittämiseen osallistuvat työyhteisön jäsenet on syytä miettiä proses- sikohteen mukaan. Lähtökohtana on tietysti se, että osallistuvien työ liittyy vahvasti kehitettävään prosessiin. Usein kehittämiseen valitaan ryhmä, joka koostuu työntekijöistä, esihenkilöistä sekä asiantuntijoista kehitettävään prosessiin liittyen. Ajatuksena tulisi olla, että ryhmä muodostaa yh- dessä syvällisen näkemyksen kehitettävästä kohteesta ja siihen liittyvistä kokonaisuuksista. (Ala- Laurinaho ym. 2022, 16.) Ja tämä onkin ensiarvoisen tärkeää, sillä kaikki prosessissa syntynyt tieto ei aina välttämättä päädy mallintamisen loppuraporttiin, jonka tarkoituksena on vastata käy- tännöstä esiin nousseeseen ongelmaan. Mallintamisen työvaiheessa saattaa syntyä erilaisia luon- noksia, jotka eivät päädy loppuraporttiin, vaan ne jäävät ainoastaan työryhmän tietoisuuteen. Tär- keintä kuitenkin on, että mallinnustyö tehdään työyhteisön omia tarpeita varten ja kaiken keskiössä on keskinäisen yhteisymmärryksen luominen. (Luukkonen ym. 2012, 21.)

Kun prosessi on saatu mallinnettua ja se on otettu käytäntöön, aletaan keskittymään prosessin kehittämiseen. Käyttöön otetusta prosessista kerätään ideoita ja tunnistetaan ongelmakohtia, joiden pohjalta kehitetään uusia ratkaisuja. Kuten prosessin mallintamisvaiheessa, myös kehittämiseen osallistuu tietty siihen nimetty työryhmä. On harvinaista, että koko organisaatio osallistuu kehittämistyöskentelyyn. Kun mallinnetun prosessin kehityskohteita- ja ideoita on käsitelty, kehitysideoita on viety käytäntöön, arvioidaan lopuksi prosessin ja siihen liittyvien, hyväksi havaittujen käytäntöjen esittämistä muualle, muun muassa muihin saman alan organisaatioihin. (Ala-Laurinaho ym. 2022, 21.)

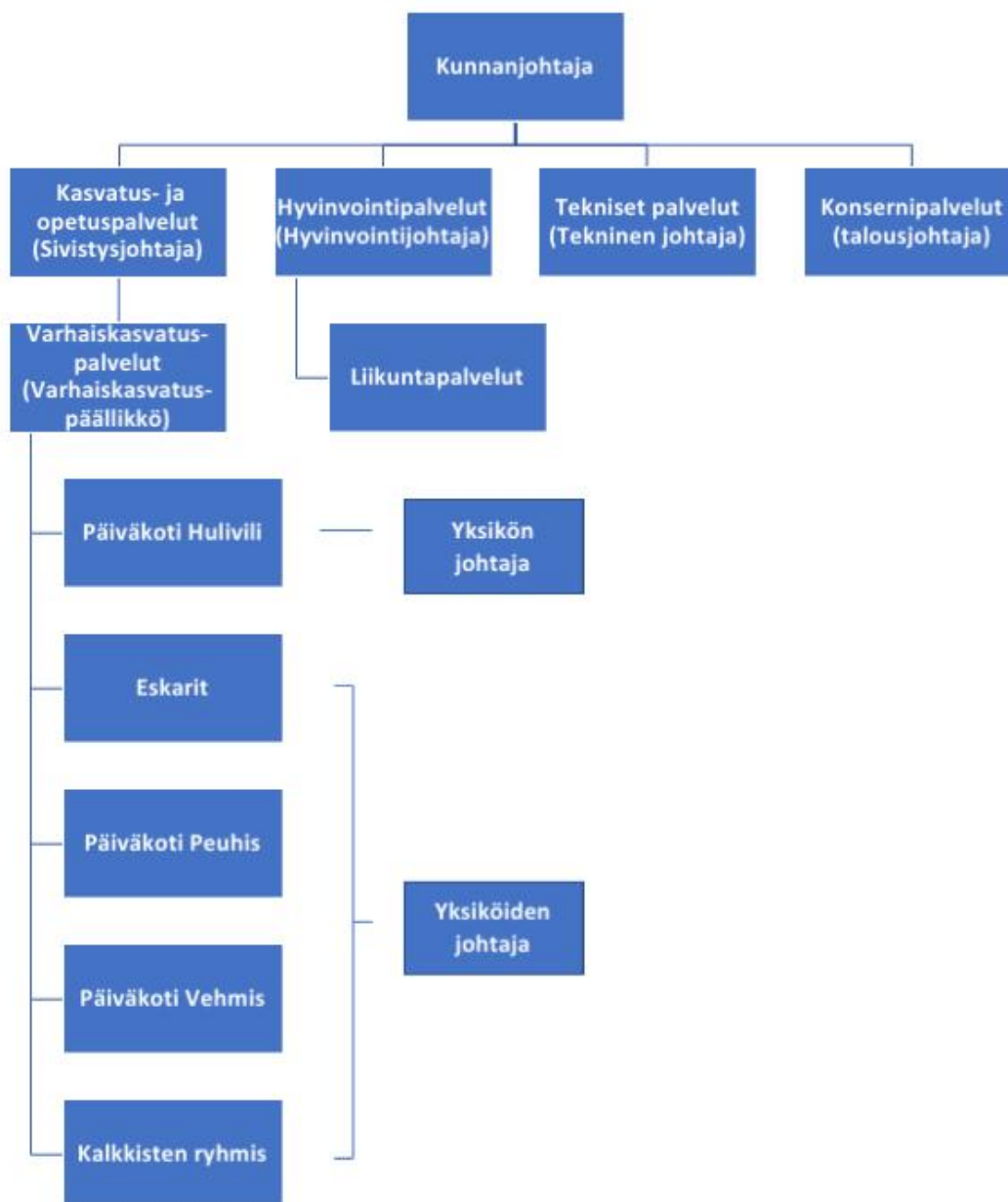
6 Kehittämistyön tavoite ja kuvaus toimeksiantajasta

Kehittämistyön tavoitteena oli kehittää konstruktivista tutkimusta hyödyntäen lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessia Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena oli luoda prosessikuvaus, joka toimii toimintamallina lasten motoristen perustaitojen testaamisessa ja havainnoinnissa. Pysyvää toimintamallia, jossa hyödynnetään Suomessa yleisesti hyödynnettyjä testi- ja havainnointimenetelmiä, on tarkoitus toteuttaa tulevaisuudessa systemaattisesti vuosittain Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa.

Prosessikuvauksen sekä testi- ja havainnointiprosessista nousevien havaintojen ja testitulosten perusteella Asikkalan kunnan varhaiskasvatus pystyy tulevaisuudessa kohdentamaan tarvittavaa tukea sitä eniten tarvitseville lapsille ja perheille. Tässä keskeisessä asemassa tulee olemaan tulevaisuudessa kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstön liikunnallisen työotteen kehittäminen ja tukeminen ja niiden kautta lapsiperheiden liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Kehittämistyön sekä sen kautta tehtävien, edellä mainittujen toimenpiteiden avulla Asikkalan kunta kykenee tulevaisuudessa tukemaan entistä paremmin ja ennen kaikkea suunnitelmallisemmin lasten kasvua ja kehitystä. Ja sitä kautta tarjoamaan jokaiselle lapselle kasvua, kehitystä ja oppimista edistävää toimintaa.

Kehittämistyön toimeksiantaja on Asikkalan kunta. Asikkala on 8023 asukkaan kokoinen kunta Päijät-Hämeessä. Asikkalan naapurikuntia ovat muun muassa Hollola, Heinola, Padasjoki ja Lahti. Organisaationa Asikkalan kunta jakautuu neljään palvelualueeseen. Nämä ovat kasvatus- ja opetuspalvelut, hyvinvointipalvelut, tekniset palvelut ja konsernipalvelut. Kullakin palvelualueella on oma palvelualuejohtaja, joka toimii kunnanjohtajan alaisuudessa. Kehittämistyö keskittyy kyseisistä palvelualueista kasvatus- ja opetuspalveluihin, jossa tarkemmin vielä varhaiskasvatuspalveluihin. Asikkalan kunnan varhaiskasvatuspalveluita johtaa varhaiskasvatuspäällikkö ja Asikkalassa on yhteensä viisi varhaiskasvatuksen yksikköä. Kyseisistä yksiköistä Hulivilin päiväkodilla on oma johtaja. Lopuilla neljällä: Peuhiksella, Vehmiksellä, Kalkkisten ryhmiksellä sekä esiopetuksella on yksi yhteinen johtaja.

Asikkalan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022) painotetaan moniammatillista yhteistyötä ja yhtenä varhaiskasvatuksen yhteistyökumppanina mainitaan Asikkalan kunnan liikuntapalvelut. Tässä kehittämistyössä on hyödynnetty kunnan palvelualueita ylittävää moniammatillista yhteistyötä kehittämistyön tekijän työskennellessä hyvinvointipalveluiden alla, tarkemmin vielä liikuntapalveluilla kunnan liikunnanohjaajana. Kuvaan 2 on havainnollistettu Asikkalan kunnan organisaatorakenne kehittämistyön kannalta.

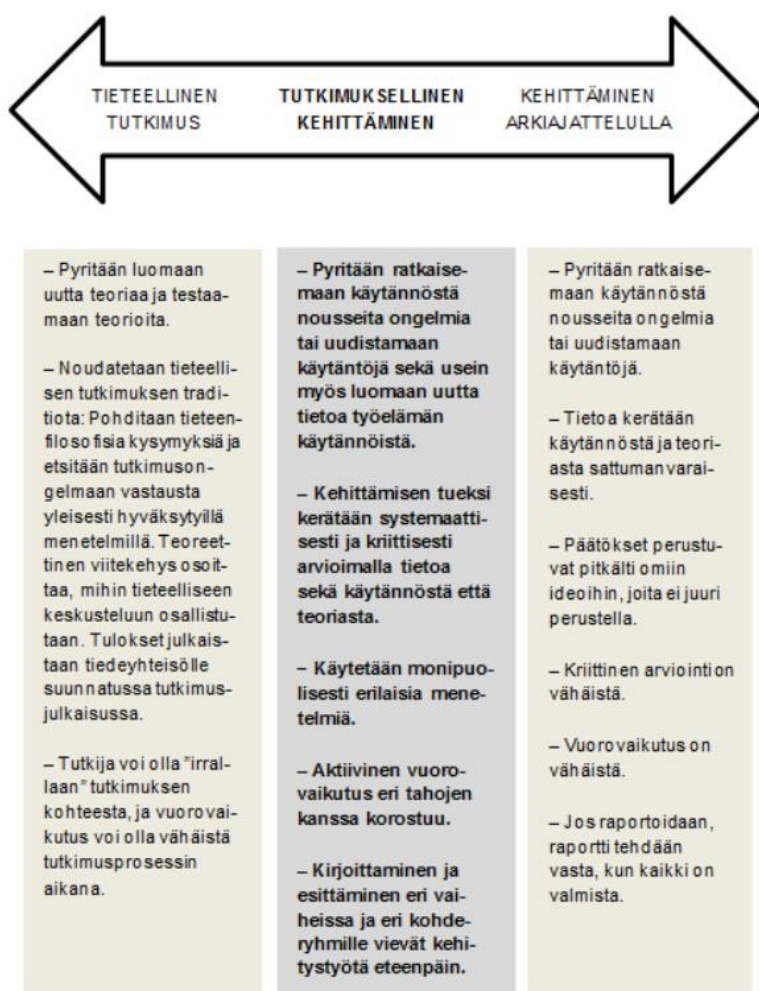

Kuva 2. Asikkalan kunnan organisaatorakenne kehittämistyön kannalta

Asikkalan kunta (2022) mainitsee varhaiskasvatuksen tehtäviksi perheiden tukemisen heidän kasvatustehtävässään tarjoamalla lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista edistävää toimintaa. Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus, jossa varhaiskasvatushenkilöstö tukee suunnitelmallisesti lapsen kasvua ja oppimista käyttäen apuna erilaisia menetelmiä ja välineitä.

7 Kehittämistyön toteutus

Ennen kehittämistyön toteutuksen kuvaamista on syytä avata hieman tutkimuksellisen kehittämistyön luonnetta, jota tämäkin kehittämistyö edustaa. Tutkimus ja kehittäminen ovat usein kytköksissä toisiinsa, ja usein kehittämistyössä korostuu tutkimuksellisuus (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2018, 17). Ojasalo ym. (2018, 17–18) havainnollistavat tutkimuksellisesta kehittämistyöstä jatkumon avulla. Jatkumon toisessa ääripäässä on tieteellinen tutkimus ja toisessa arkiajatteluun perustuva kehittäminen, jolla tarkoitetaan kehittäjän omiin näkemyksiin perustuvaa kehittämistyötä. Tutkimuksellinen kehittämistyö sijoittuu jatkumossa keskelle. (Kuva 3.)

Kuva 3. Tutkimuksellisen kehittämistyön luonne (Ojasalo ym. 2018, 18)

Tutkimuksellinen kehittämistyö voi lähteä liikkeelle erilaisista lähtökohdista ja se voi saada alkunsa esimerkiksi organisaation kehittämistarpeista tai halusta saada aikaan muutoksia. Siihen kuuluu usein käytännön ongelmien ratkaisua, uusien tuotteiden, palvelujen, ideoiden ja käytäntöjen tuottamista ja toteuttamista ja sen lähtökohtana on asioiden vieminen eteenpäin. Ero tieteellisen

tutkimuksen ja tutkimuksellisen kehittämistyön välillä tuleekin juuri toiminnan päämäärissä. Tieteellisen tutkimuksen tarkoitus on usein tuottaa erilaisista ilmiöistä uutta teoriaa, kun taas tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena on saada aikaan konkreettisia parannuksia tai uusia ratkaisuja. Vaikkakin uuden tiedon tuottaminen on myös tutkimuksellisessa kehittämistyössä keskeistä. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä on syytä korostaa tehdyn työn dokumentointia ja siinä on myös mahdollisuus luoda uutta ammatillista tietoa. (Ojasalo ym. 2018, 19–20.)

Kehittämistyön konkreettisten menetelmien valintaa ennen on ensiarvoisen tärkeää miettiä työn lähestymistapaa. Kehittämistehtävä itsessään yleensä määrittää, mikä lähestymistapa soveltuu kyseiseen työhön. On syytä myös muistaa, että kehittämistyössä saattaa olla viitteitä useasta eri lähestymistavasta, sillä ne ovat kaikki osittain rinnastettavissa toisiinsa. Lähestymistavan valinnan lisäksi konkreettisten menetelmien valinta kuuluu kehittämistyöhön. Menetelmät jaetaan usein määrällisiin eli kvantitatiivisiin sekä laadullisiin eli kvalitatiivisiin menetelmiin. Keskeistä menetelmien valinnassa on niiden tarkoituksien miettiminen. Usein eri menetelmillä on mahdollista saada laajasti tietoa kehittämistyön tueksi ja siksi rinnakkaisten menetelmien hyödyntämistä kehittämistyön apuna suositellaan. (Ojasalo ym. 2018, 36-40.; Kananen 2012, 26.)

Tässä kehittämistyössä hyödynnettiin konstruktivistista lähestymistapaa, joka perustuu uusien ideoiden etsimiseen ja ideoiden testaamiseen sekä arviointiin.

Konstrukttiivinen tutkimus soveltuu lähestymistavaksi, kun kehittämistehtävänä on luoda konkreettinen tuotos, esimerkiksi suunnitelma, mittari tai malli. Konstruktivisessa tutkimuksessa pyritään hyvin käytännönläheiseen ongelmanratkaisuun uuden rakenteen luomisen kautta, johon tarvitaan olemassa olevaa teoreettista tietoa sekä käytännön tasolta kerättävää uutta tietoa. Tavoitteena tutkimuksessa on saada ratkaistua joku ongelma perustellusti ja puolueettomasti sekä kerätä samalla uutta tietoa aiheeseen liittyen. Konstruktivisessa lähestymistavassa vuorovaikutus tutkimuksen tekijöiden ja hyödyntäjien välillä on tärkeässä roolissa. Kehittämistyön toimeksiantajan sitoutuneisuus kehittämistä kohtaan on myös avainasemassa. (Ojasalo ym. 2018, 65-68.)

Aineiston kerääminen voi tapahtua konstruktivisessa tutkimuksessa monin eri tavoin eli hyödynnettävät menetelmät voivat olla erilaisia. Lähestymistapa ei rajaa käytännössä yhtään menetelmää pois. Tässä kehittämistyössä hyödynnettyjen, vuonna 2022 Asikkalan varhaiskasvatuksessa toteutettujen lasten motoristen perustaitojen testien analysoinnissa hyödynnettiin määrällistä tutkimusta. Kokonaisuutena määrällinen tutkimus etenee aineiston keräämisestä aineiston käsittelyyn ja analysointiin (Vilkkä 2007, 106). Tässä tapauksessa kysymys oli kerätyn aineiston käsittelystä ja analysoinnista. Aineiston käsittelyn tarkoituksena on tarkistaa lomakkeista saatu tieto ja syöttää tiedot tietokoneelle hyödyntäen apuna erilaisia taulukko- ja tilastointiohjelmiä. Aineiston analyysissä valitaan analyysimenetelmä, joka antaa tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysissä tutkija voi hyödyntää

erilaisia tunnuslukuja, kuten sijaintilukuja ja hajontalukuja. Sijaintilukuja ovat muun muassa mediaanit ja keskiarvot. Mediaani eli keskiluku kuvaa jakauman keskimmäistä havaintoa ja keskiarvo saadaan laskemalla havaintojen mittaustulokset yhteen ja jakamalla tuloksen havaintojen lukumäärällä. Keskiarvo kuvaa havaintojen keskimääräistä suuruutta. (Vilkka 2007, 106-122.)

Kehittämistyön prosessi voi kestää hyvinkin pitkään ja se vaatii kehittämistyön kohdeorganisaatiolta pitkäjänteisyyttä. Tästä on myös tässä kehittämistyössä kyse. Nyt kehittämistyön aikana luotu prosessikuvaus lasten perusmotoristen taitojen testaamiseen ja havainnointiin on vuosittain tapahtuva systemaattinen toimenpide, jonka toteuttaminen ja kehittäminen kuuluu osaksi Asikkalan liikuntamyönteistä varhaiskasvatusta.

7.1 Kehittämistyön prosessi

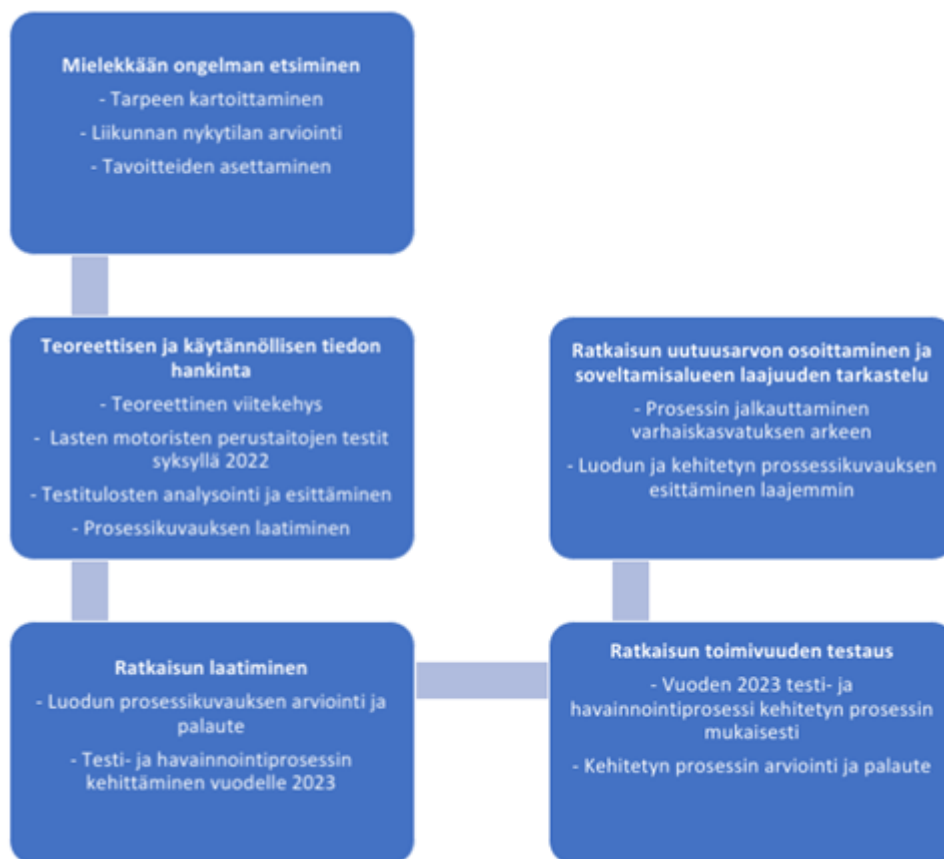
Kanasen (2012, 53) mukaan kehittämistyön vaiheiden mallintaminen riippuu pitkälti kirjoittajasta ja hänen koulukunnasta. Kaikkien perusajatus on kuitenkin sama eli kehittämistyö etenee ongelman määrittelystä ratkaisun esitykseen ja ratkaisun kokeiluun, joiden jälkeen viimeisenä on aina kehittämistyön arviointi. Ojasalo ym. (2018, 22) kuvaavat kehittämistyötä prosessina, joka etenee toisiaan seuraavien vaiheiden kautta.

Lähtökohtana tutkimuksellisissa kehittämistöissä on kehittämiskohteiden tunnistaminen ja niihin liittyvien tekijöiden ymmärtäminen. Kun kehittämiskohde on tunnistettu, asetetaan tavoite hankkeelle. Tavoitteena voi olla esimerkiksi prosessien kehittäminen tai niiden uudistaminen. Kehittämiskohteen tunnistamisen ja tavoitteen asettamisen jälkeen etsitään aiheeseen liittyvää teoreettista taustaa sekä tietoa käytännön tasolta eli lähdetään keräämään tietoperustaa. Tietoperustan avulla kehittämisen kohdetta on vielä mahdollista tarkentaa ja rajata, jonka jälkeen suunnitellaan työhön käytettäviä lähestymistapoja ja menetelmiä. Itse kehittämistyön prosessin aikana keskitytään muutoksen toteuttamiseen, jonka jälkeen muutostyön tuloksia jaetaan kirjallisesti sekä tehdään koko kehittämistyön arviointi. (Ojasalo ym. 2018, 23-26.) Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi on havainnollistettu kuvassa 4.

Kuva 4. Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi (Ojasalo ym. 2015, 24.)

Kehittämistyö eteni pitkälti edellä kuvatun tutkimuksellisen kehittämistyön prosessin mukaisesti. Kehittämistyössä hyödynnettiin konstruktivistista lähestymistapaa ja kehittämistyön prosessi on kuvattu konstruktivisen tutkimuksen prosessia mukaillen. Kehittämistyö eteni ongelman etsimisen, teoreettisen ja käytännöllisen tiedon hankinnan, ratkaisun laatimisen ja testauksen kautta ratkaisun uutuusarvon osoittamiseen ja soveltamisalueen laajuuden tarkasteluun. Kehittämistyön eteneminen on havainnollistettu kuvassa 5.

Kuva 5. Kehittämistyön eteneminen

7.2 Mielekkään ongelman etsiminen

Kanasen mukaan (2012, 52-53) kehittämistyö lähtee aina liikkeelle ongelman määrittelyllä ja nykytilan kartoituksella. Konstruktiivisen tutkimuksen osalta puhutaan mielekkään ongelman etsimisestä (Ojasalo ym. 2018, 67.) Vaikka tässä kehittämistyössä keskityttiin Asikkalan varhaiskasvatukseen luodun lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessin kehittämiseen, alustava työ ongelman määrittelyn kautta lähti liikkeelle jo aiemmin. Syksyllä 2022 Asikkalan varhaiskasvatuksessa toteutettiin selvitys lasten motoristen taitojen testi- ja havainnointimenetelmistä. Selvitys toteutettiin konkreettisten lomakkeiden täyttämisen sijaan jokaisessa varhaiskasvatuksen yksiköissä toteutettujen keskustelujen ja palaverien kautta, joiden pohjalta johtopäätökset nykytilasta kirjattiin ylös. Jokaisen vaiheen dokumentointi on konstruktiivisessa tutkimuksessa ensiarvoisen tärkeää (Ojasalo ym. 2018, 67).

Syksyn 2022 selvityksen kautta saatiin selville, että Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa ei ollut yhtenäisiä menetelmiä ja toimintatapoja lasten motoristen taitojen testaamiseen ja havainnointiin. Jokainen varhaiskasvatuksen yksikkö oli toteuttanut testaamista ja havainnointia omalla

tavallaan ilman yhteistä linjaa muiden kunnan yksiköiden kanssa. Säännöllistä lasten motoristen taitojen testaamista ja havainnointia ei ole ennen kehittämistyötä ollut. Selvityksen toteuttaminen tapahtui Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin sekä kehittämistyön tekijän toimesta. Kunnan varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattori työskenteli kehittämistyön aikana varhaiskasvatuksen opettajana ja hänen työajastaan 10 % sisälsi kyseisiä liikuntakoordinaattorin työtehtäviä.

Selvitystyön pohjana hyödynnettiin lisäksi Liikkuvan varhaiskasvatuksen liikunnan nykytilan arviointia edellisen vuoden osalta, joka osaltaan auttoi kehittämiskohteen tunnistamisessa. Liikunnan nykytilan arviointi sisälsi kaksi kohtaa kehittämistyöhön liittyen:

1. Lasten motoristen taitojen kehittymistä havainnoidaan ja havainnot kirjataan muistiin yhteisesti sovitulla tavoilla.
2. Lasten motorisista taidoista tehtyjä havaintoja hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.

Nykytilan arvioinnissa varhaiskasvatuksen yksiköt vastasivat edellä mainittuihin sekä muihin arvioinnin kohtiin asteikon 0-4 mukaan (0 = ei lainkaan, 4 = toteutuu täysin). Lasten motoristen taitojen kehittymisen havainnoinnin ja havaintojen kirjaamisen osalta yksiköiden vastaukset vaihtelivat yhden ja kolmen välillä. Havaintojen hyödyntämisestä toiminnan suunnitteluun yksiköiden vastaukset vaihtelivat jokaisen arviointiasteikon yksiköiden välillä.

Yleisesti ottaen kehittämistyössä tavoitteena voi olla esimerkiksi uuden toimintamallin tai toimintaprosessin luominen (Ojasalo ym. 2018, 23). Kuten jo mainittu, selkeää toimintamallia lasten motoristen perustaitojen testaamiseen ja havainnointiin ei Asikkalan varhaiskasvatuksessa ollut. Tämän tarpeen osoittaminen kerättyjen dokumenttien ja havaintojen puolesta oli niin kehittämistyön tekijälle kuin kohdeorganisaatiolle helppoa.

Selvitystyön ja tarpeen kartoittamisen jälkeen kehittämisprosessi jatkui aloituspalaverilla, johon osallistui kehittämistyön tekijän ja varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin lisäksi kunnan hyvinvointi- ja sivistysjohtajat, varhaiskasvatuspäällikkö sekä kunnan varhaiskasvatuksen yksiköiden johtajat. Aloituspalaverissa kehittämistyölle nimettiin käytännön työryhmä ja koko prosessille luotiin selkeät tavoitteet:

1. Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen jokaisen lapsen motoristen taitojen testaaminen syksyn 2022 aikana.
2. Prosessikuvauksen tekeminen koko testi- ja havainnointiprosessista tulevaisuus silmällä pitäen sekä testitulosten esittäminen kunnan johtoryhmälle, varhaiskasvatuspäällikölle ja varhaiskasvatuksen yksiköiden johtajille.

3. Prosessikuvauksen kehittäminen ja uusien tavoitteiden määrittäminen vuodelle 2023.
4. Kehitetyn prosessin arviointi ja palautteiden kerääminen varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.
5. Kehittämistyön käytännön työryhmäksi nimettiin edellä mainitut kehittämistyön tekijä sekä varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattori.

7.3 Teoreettisen ja käytännöllisen tiedon hankinta

Tarpeen kartoittamisen sekä työryhmän nimeämisen jälkeen kehittämistyössä siirryttiin tiedon hankintaan teoreettisen viitekehyksen sekä käytännöllisen tiedon kautta. Teoreettiseen viitekehykseen pyrittiin tuomaan prosessin ja aihealueen kannalta keskeinen tieto, joka tukee nyt tehtyä prosessia ja sen kehittämistä. Kehittämistyön suunnittelu ja toteuttaminen perustuu aihealueen olemassa olevaan tietoon eli tietoperustaan. (Ojasalo ym. 2015, 34.) Edellä mainitussa aloituspalaverissa prosessille asetettu ensimmäinen tavoite eli Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa tehtävät lasten motoristen perustaitojen testit toteutettiin syksyllä 2022. Kuten jo aiemmin mainittu, kehittämistyössä hyödynnettiin vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessia sekä testeistä saatuja tuloksia. Kehittämistyön tavoitteiden mukaisesti käytännöllinen tiedonhankinta perustuu syksyn 2022 testien kuvaamiseen, testeistä saatujen tulosten analysointiin sekä tulosten esittämiseen ja prosessikuvauksen laatimiseen.

7.3.1 Lasten motoristen perustaitojen testit, syksy 2022

Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen syksyn 2022 lasten motoristen taitojen testi- ja havainnointimenetelminä hyödynnettiin Innostun liikkumaan -hankkeen (2018) kautta kehitettyjä skidi- ja skillireilejä alle 3-vuotiaille lapsille sekä Nummisen (1995) kehittämää alle kouluikäisten lasten havainnointimotorisia ja motorisia perustaitoja mittaava APM-testiä 3–7-vuotiaille lapsille. Innostun liikkumaan -hankkeen skidi- ja skillireilit sisälsivät taitoratoja ja niihin suunniteltuja tsekkilistoja hyödynnettiin havainnoinnin välineinä. Testimenetelmiä hyödynnettiin, koska ne olivat suunniteltu suomalaisiin olosuhteisiin ja ne olivat helposti toteutettavissa ilman suurempia lisäresursseja. Lisäksi niiden kouluttaminen varhaiskasvatuksen henkilöstölle kehittämistyön tekijän ja varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin toimesta oli mahdollista.

Testi- ja havainnointiprosessi käsitti syksyn 2022 testit kunnan jokaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä, testitulosten analysoinnin ja tulosten esittämisen kunnan varhaiskasvatuksen johdolle sekä prosessikuvauksen laatimisen tehdystä prosessista. Asikkalan varhaiskasvatuksen lasten motoristen perustaitojen testipäiviä oli yhtä monta, kuin on varhaiskasvatuksen yksiköitä eli viisi kappaletta. 0–2-vuotiaiden osalta testi- ja havainnointimenetelmänä hyödynnettiin Innostun liikkumaan -hankkeen kautta suunniteltua Uteliaan tutkijan skidireiliä sekä siihen suunniteltua

havainnointilomaketta, tsekkilista (kuva 6). Skidireilin tukena testissä hyödynnettiin Inno-norsun syntymäpäiväjuhlat -tarinaa (kuva 7). Tarinan kautta motorisia taitoja on mahdollista testata ikään kuin lapsilta piilossa. Sadut, tarinat ja kertomukset saavat lasten mielikuvituksen laukkaamaan ja sitä kautta harjoitukset menevät sujuvammin. Lasten heittäytyessä tarinaan on aikuisen helpompi tehdä havainnointia ja harjoittelua lasten kanssa. (Innostun liikkumaan 2018.)

Inno-norsun tsekkilista

Uteliaan tutkijan motoristen taitojen havainnointiin ja seurantaan (1–2-vuotiaat)

Nimi	Pvm	Havainnoija	
  			
Havainto- ja hienomotoriset taidot	Tutustuu	Harjoittelee	Hallitsee
Lapsi tunnistaa itsensä häntä puhuteltaessa ja peilikuvasta.			
Lapsi osoittaa pyydettyä kehonosaa (ikätasonsa mukaisesti).			
Lapsi osaa vilkuttaa molemmilla käsillä yhtä aikaa.			
Lapsi osaa vilkuttaa yhdellä kädellä kerrallaan.			
Lapsi syö itsenäisesti.			
Lapsi yrittää riisua ja pukeutua itsenäisesti.			
Lapsi rakentaa kolmen palikan tornin.			
Lapsi maalaa sormiväreillä tai muovaväle.			
Skidireilin havainnoitavat motoriset perustaidot (sulkeissa Skidireilistä löytyvä numerointi)	Tutustuu	Harjoittelee	Hallitsee
Juoksu (1)			
Työntäminen (2)			
Heitto (3)			
Kiinniotto (3)			
Potku (4)			
Hyppy (5)			
Tasapainokävely (6)			
Kierintä oikealle (7)			
Kierintä vasemmalle (7)			
Korittaus (8)			
Rytmiin taputus (9)			
Muita mahdollisia lapsen motoristen taitojen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä			
Muita huomioita			
Tavoitteet ennen seuraavaa havainnointia			
Seuraavan havainnoinnin ajankohta			

Kuva 6. Inno-norsun tsekkilista

1. Juoksu: Voi ei, matkamme on vasta alussa ja pian alkaa sataa vettä. Katsokaa noita tummia pilviä taivaalla. Juostaan nopeasti, etteivät nämä meidän juhlaaatteet kastuisi. Kuinkakohan kovasti muuten Inno-norsu osaa juosta? Entäpä Innon ystävät Hermanniihiiri tai Taika-tiikeri?

2. Työntäminen: Tämä Inno-norsun lahja on kovin painava kantaa. Minä en jaksaisi enää kantaa sitä. Jaksaisittekohan te työntää sen perille vuorotellen noilla kärryillä?

3. Heitto ja kiinniotto: Täällä Inno-norsun kotona on juhlat täydessä vauhdissa. Kaikilla on värikkäät ilmapallot, joita he heittelevät ilmaan ja ottavat kiinni. Katso, meillekin on omat pallot! Kuinka korkealle saatte heitettyä pallon ja saatteko sen vielä kiinni?

4. Potku: Inno-norsu kertoi, että hän on oppinut uuden leikin, jonka haluaa opettaa teille. Potkaise pallo seinään kovasti ja katso mitä tapahtuu. Tuleeko pallo takaisin luoksesi? Mitäpä jos potkaiset ihan hiljaa?

5. Hyppy: Kiiwetään yhdessä tähyttämään tuonne Inno-norsun rakentamaan torniin ja katsotaan, kuinka kauaksi näemme. Minä näen meidän kodin ja isoisä vilkuttaa siellä meille. Mitä te näette? Voi, minulle tuli ikävä kotiin. Tulkaa, lähdetään kotiin. Hypätään tältä portaalta alas, käydään sanomassa Innoille heipat ja kiittämässä juhlista.

6. Tasapainokävely: Voi ei, myrsky on kaatanut puunrunгон keskelle polkua! Meidän pitää tasapainoilla puunrunkoa pitkin tuonne toiseen päätyyn, jotta pääsemme kotiin johtavalle polulle. Koitetaan pysyä rungon päällä, ettei pudota mutaan.

7. Kierintä: Oih katsokaa, täältä kukkulan päätä näkyy jo koti! Nopein tapa päästä täältä alas taitaa olla kieriminen. Uskalletaankohan me kieriä? Muistakaa odottaa omaa vuoroanne. Hei, se oli hauskaa! Kiiwetään vielä ylös ja kieritään alas uudestaan!

8. Konttaaminen: Minua väsyttää ja minulla on jo kova nälkä. Entä teillä? Oikaistaanko tuon tunnelin läpi kotipihaan? Mahdummeko konttaamaan tunnelissa?

9. Rytmiiin taputus: Onpa ihanaa olla vihdoin kotona ja päästä syömään isoisän herkkuruokaa! Mitä isoisä onkaan meille tänään valmistanut? Muistatko muuten vielä sen lorun, minkä veimme Innoille lahjaksi? Lorutellaan se vielä kerran ennen ruokaa ja taputetaan samalla:

*"Pääpääpää, nenänenänää,
suusuusuu, mukaan sä tuu!
Kädet ensin taputtaa, sitten jalat tömistää,
Inno korviaan hörnistää ja samalla maahan
pyllähtää."*

Olipas meillä mukava päivä Innon juhlissa. Nyt on mukava käydä nukkumaan ja nähdä unta kaikista mukavista leikeistä, joita leikimme sekä ihanista herkuista, joita söimme.

Kuva 7. Inno-norsun syntymäpäiväjuhlat

3–7-vuotiaiden lasten osalta testi- ja havainnointimenetelmänä hyödynnettiin APM-testiä. Jokainen kyseiseen ikähaarukkaan kuulunut lapsi suoritti motoristen perustaitojen osalta yhteensä 11 osion suoritukset, arviointi tapahtui testiin suunnitellun arviointilomakkeen avulla (kuva 8). Yksi henkilöstön jäsen arvioi kerrallaan aina yhden lapsen suorituksen, jolloin testitulokset olisivat mahdollisimman tarkka ja luotettava.

Päivämäärä: _____ Nimi: _____

MOTORISET TAIDOT 3-7-VUOTIAILLA

- 1. Kävely eteenpäin** (10m) _____ s
- jalkaterien suunta eteenpäin sisäänpäin ulospäin
- 2. Juoksu eteenpäin** (10m) _____ s
- jalkaterien suunta eteenpäin sisäänpäin ulospäin
- 3. Tasahyppy eteenpäin** _____ cm
- 4. Tasajaloin hyppely sivuttain (15 krt)** _____ s
- 5. Seisominen yhdellä jalalla (20s)**
- oikealla KYLLÄ EI _____ s
- vasemmalla KYLLÄ EI _____ s
- 6. Taputusrytmisä käveleminen** ONNISTUU EI ONNISTU
- 7. Laukkaaminen**
- eteenpäin KYLLÄ EI
 - sivuttain oikea kylki edellä KYLLÄ EI
 - sivuttain vasen kylki edellä KYLLÄ EI
- 8. Heitto- kiinniottoyhdistelmä (10 krt)** _____ kertaa (pisteet)
- 9. Tarkkuusheitto**
heittoetäisyys 1,5 m KELTAINEN PUNAINEN SININEN OHI
heittoetäisyys 2 m KELTAINEN PUNAINEN SININEN OHI
heittoetäisyys 3 m KELTAINEN PUNAINEN SININEN OHI
Pisteet: keltainen 3 pistettä, punainen 2 pistettä, sininen 1 piste ja ohi 0 pistettä. ~~Yht.~~ _____ pistettä
- heittokäsi: oikea _____ vasen _____ vaihtelee kättä _____
- 10. Kuperkeikka**
päätyen selinmakuulle _____
päätyen istualleen _____
päätyen seisomaan _____
ei onnistu _____
- 11. Pallon potkaiseminen kohteeseen** MAALI OSUMA EI OSUMAA
- paikaltaan paikallaan olevaan palloon () () ()
 - paikallaan olevaan palloon juoksuvauhdista () () ()
 - kohti vierivää palloa juoksuvauhdista () () ()
 - potkaiseva jalka: oikea _____ vasen _____, vaihtelee jalkaa _____

Kuva 8. APM-testilomake

7.3.2 Testitulosten analysointi

Kehittämistyöntekijä keräsi jokaiselta varhaiskasvatuksen yksiköltä jokaisen lapsen testitulokset, jotka löytyivät testi- ja havainnointimenetelmiin luoduilta testilomakkeilta. Testitulosten käsittely ja analysointi tapahtui määrällisen tutkimuksen keinoin. Jokaisen lapsen tulokset syötettiin tietokoneelle hyödyntäen Excel-laskentataulukkoa. Tulosten analysoinnissa hyödynnettiin aritmeettista keskiarvoa, jossa kaikki mittaustulokset lasketaan yhteen ja jaetaan havaintojen lukumäärällä. Keskiarvojen laskeminen tapahtui koko kunnan eli kaikkien varhaiskasvatuksessa olevien lasten osalta

sekä yksiköiden erillisten ryhmien osalta. Tämä tarkoitti sitä, että kaikkien lasten tulokset laskettiin yhteen ja jaettiin lasten lukumäärällä, jolloin saatiin selville koko kunnan tai yhden lapsiryhmän keskiarvo.

Analysoinnin kautta saaduista keskiarvoista muodostettiin taulukoita havainnollistamaan testituloksia. Määrällisessä tutkimuksessa saatuja tuloksia kuvataan graafisesti, sanallisesti ja numeerisesti. Tulosten esitystapana toimii usein erilaiset taulukot. (Vilka 2007, 134.) Testitulosten esittämisessä hyödynnettiin taulukoiden osalta pylväskuvioita. Pylväskuvioiden tarkoituksena on esittää havaintojen määrää, esimerkiksi useimmin esiintyvää havaintoarvoa eli moodia (Vilka 2007, 139).

7.3.3 Testitulokset sekä prosessikuvauksen laatiminen

Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa olevat lapset testattiin jokaisen ikäluokkaan sopivan testi- ja havainnointimenetelmän avulla. 0–2 -vuotiaiden lasten testaamisessa ja havainnoinnissa hyödynnettiin Innostun liikkumaan -hankkeen Uteliaan tutkijan skidireiliä sekä siihen suunniteltua havainnointilomaketta. Skidireilin tukena testissä hyödynnettiin Inno-norsun syntymäpäiväjuhlat -tarinaa. Skidireili sisältää yhteensä 11 motorisia perustaitoja mittaavaa osiota. Näiden lisäksi se sisältää kahdeksan havainto- ja hienomotorisia taitoja mittaavaa osiota, jotka toimivat varhaiskasvatuksen henkilöstön tukena arjessa tehtäville havainnoille. Kyseiset kahdeksan kohtaa eivät sisällynyt tähän prosessiin, joten seuraavassa koonti edellä mainituista 11 motorisia perustaitoja mittaavasta osiosta. Havainnoitavat taidot ovat juoksu, työntäminen, heitto, kiinniotto, potku, hyppy, tasapainokävely, kierintä oikealle, kierintä vasemmalle, konttaus ja rytmiin kävely. Skidireilissä arviointi tapahtui kolmen tason kautta; tutustuu, harjoittelee ja hallitsee. Jokaisen osion arviointi tapahtui kyseessä olevan motorisen perustaidon kriteeristön avulla. Esimerkkinä juoksun vaiheiden määrittäminen arvioinnin tueksi:

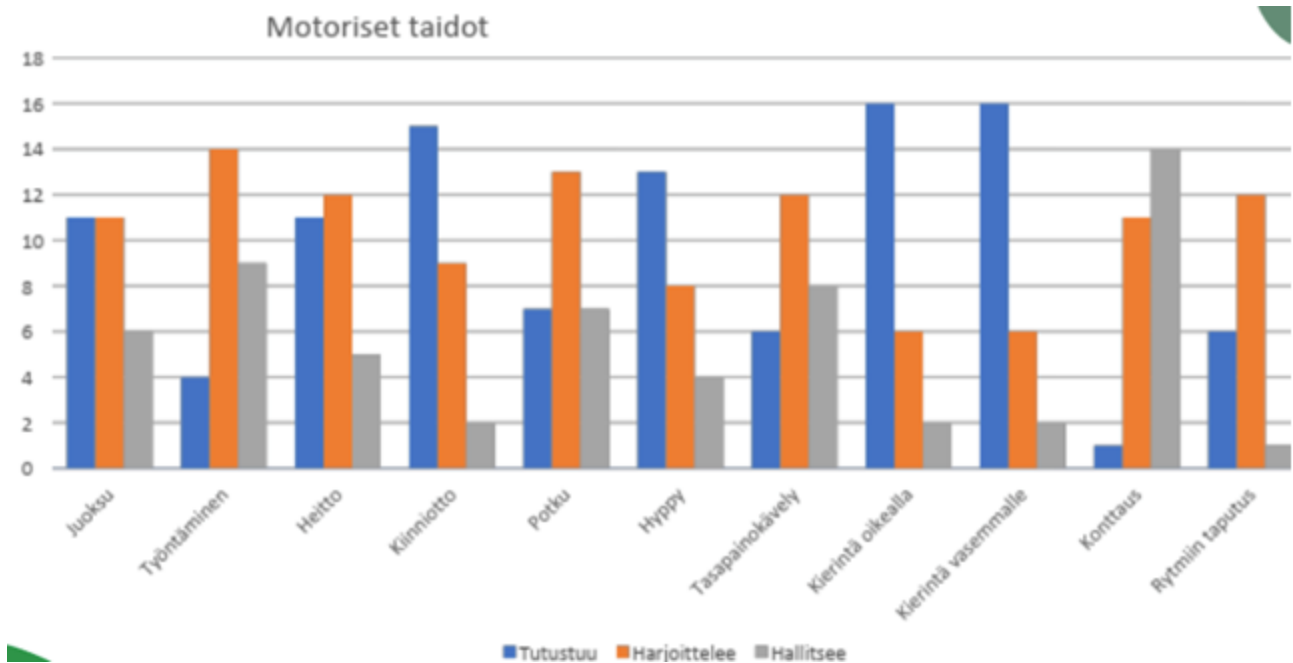
“Tutustumisvaiheessa polvet ovat jäykät ja juoksu on töksähtelevää. Lapsi saattaa törmäillä juostessaan eli hän ei hahmota ympäristöä eikä osaa väistää.

Harjoitteluvaiheessa juoksuun on tullut mukaan pieni lentovaihe ja polvet joustavat. Lapsi pystyy hieman havainnoimaan ympäristöä ja esimerkiksi osaa väistää paikallaan olevia esteitä, kuten huonekaluja tai ulkona kiviä.

Hallintavaiheessa lapsi pystyy jakamaan huomiotaan, keskittymään ympäristöön ja osaa väistää liikkuvaa ympäristöä, kuten muita lapsia. Lapsi osaa juosta erilaisilla alustoilla, eri ympäristöissä, eri suuntiin ja eri nopeuksilla. Lapsi pystyy myös yhdistämään taitoon muita taitoja, kuten hyppy tai lyönti. “

Asikkalan varhaiskasvatuksessa olevista 0–2-vuotiaista lapsista motorisia perustaitoja mittaavan testiosion suoritti yhteensä 28 kappaletta. Parhaat tulokset tulivat konttauksesta sekä

työntämisestä (kuva 10) ja heikoimmat tulokset tulivat kierinnästä molempiin suuntiin. Alla koonti jokaisen skidireilin testiosion osalta Asikkalan varhaiskasvatuksessa olevien 0–2-vuotiaiden lasten motoristen perustaitojen tasosta.

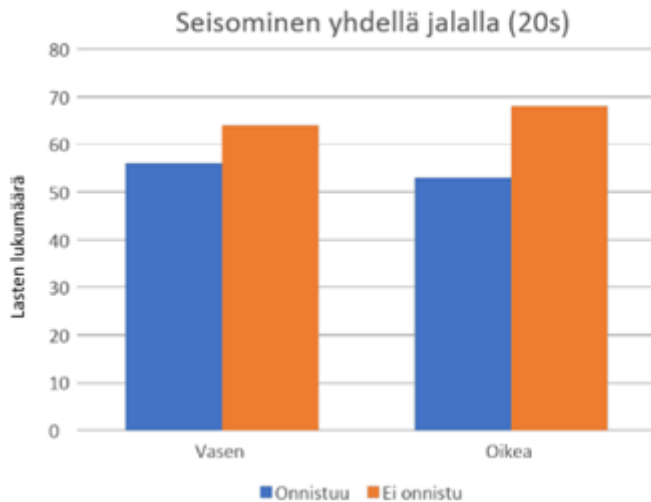
Kuva 9. 0–2-vuotiaiden lasten tulokset, Skidireili

3–7-vuotiaiden lasten testaamisessa ja havainnoinnissa hyödynnettiin APM-testiä sekä siihen suunniteltua havainnointilomaketta. APM-testi sisältää Skidireilin tavoin yhteensä 11 motorisia perustaitoja mittaavaa osiota ja niiden lisäksi kuusi havainto- ja hienomotorisia taitoja mittaavaa osiota. Tulokatsaus kattaa myös APM-testin osalta motorisia perustaitoja mittaavat osiot. Kävelyn, juoksun, tasahypyn eteenpäin, tasajaloin hyppeilyn sivuittain ja heitto-kiinniottoyhdistelmän kohdalla jokaisen ryhmän lasten tuloksista muodostettiin keskiarvo kuvaamaan havaintojen keskimääräistä suuruutta. Esimerkkinä tasahyppy eteenpäin, jossa jokainen lapsi hypäsi tasajaloin niin pitkälle kuin pääsivät. Tulos merkittiin senttimetreinä. Ryhmien keskiarvot vaihtelivat 55 cm ja 120 cm välillä. Ryhmien keskiarvojen isoa hajontaa voi perustella ikähaarukan laajuudella nuorimpien lasten ollessa 3-vuotiaita ja vanhempien 7-vuotiaita. Ryhmien keskiarvot tasahypyn eteenpäin osalta on esitetty taulukossa 3. Kävelyn, juoksun, tasajaloin hyppeilyn sivuittain sekä heitto-kiinniottoyhdistelmän taulukot löytyvät liitteinä.

Taulukko 3. Tasahyppy eteenpäin, APM-testi

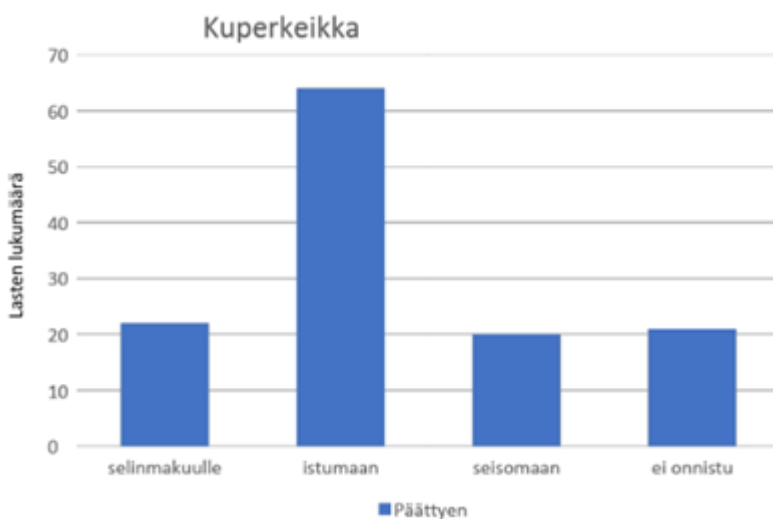
Ryhmä	Ryhmän keskiarvo (cm)
Eskarit (Vekarat, 6 –vuotiaat)	99
Eskarit (Tenavat, 6 –vuotiaat)	100
Eskarit (Vilperit, 6 –vuotiaat)	120
Hulivili (Lumpeet, 4-5 –vuotiaat)	88
Hulivili (Kaislat, 4-5 –vuotiaat)	106
Hulivili (Leppäkertut, 3 –vuotiaat)	55
<u>Peuhis</u> (Valkovuokot, 3-5 –vuotiaat)	66
<u>Peuhis</u> (Kangasvuokot 3-5 –vuotiaat)	66
<u>Vehmis</u> (Västäräkit, 3-5 –vuotiaat)	87
<u>Vehmis</u> (Pääskyset, 3-5 –vuotiaat)	81
<u>Vehmis</u> (Peippoaset, 3-5 –vuotiaat)	70
Kalkkisten <u>Ryhmis</u> (3-6 –vuotiaat)	78

Seisomisen yhdellä jalalla, taputusrytmissä kävelemisen, laukkaamisen sekä pallon potkaisemisen kohteeseen kohdalla arviointi tapahtui onnistumisen ja epäonnistumisen kautta. Näissä tulosten esittäminen tapahtui diagrammien avulla, joissa otettiin huomioon kunnan varhaiskasvatuksessa olevien kaikkien 3–7-vuotiaiden lasten tulokset. Esimerkkinä näistä seisominen yhdellä jalalla, jossa lapsen tasapainoa arvioidaan yhden jalan seisomisen avulla. Lapsen on tarkoitus seistä yhdellä jalalla yhtäjaksoisesti 20 sekunnin mittainen aika. Kuvassa 10 on kuvattuna onnistuneiden ja epäonnistuneiden suoritusten jakauma.

Kuva 10. Seisominen yhdellä jalalla, APM-testi (3-7-vuotiaat)

Tarkkuusheiton osalta jokaisen lapsiryhmän tuloksista muodostettiin koko kunnan keskiarvo. Osi-ossa maksimipistemäärä on yhdeksän pistettä ja kaikkien lasten keskiarvoksi muodostui 3,2 pistettä. Kuperkeikan osalta arviointi tapahtui neljän lopputuleman kautta, jossa tulos kirjattiin sen asennon mukaan, johon lapsi päätyi yrittäessään kuperkeikkaa omatoimisesti. Noin puolet 3–7-vuotiaista lapsista päätyi kuperkeikan jälkeen istuma-asentoon, seisomaan päätyi 20 lasta eli testin tehneistä lapsista kuudesosa. Saman verran lapsista päätyi kuperkeikan jälkeen selinmakuulle tai ei onnistunut suorituksessa ollenkaan. Tulosten jakauma esitettyinä kuvassa 11.

Kuva 11. Kuperkeikka, APM-testi (3–7-vuotiaat)

Testitulosten esittämisen lisäksi vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessista muodostettiin prosessikuvaus tulevaisuus silmällä pitäen. Prosessin mallintamisen kautta Asikkalan kuntaan

muodostettiin jatkumo testien tekemiselle. Kehittämistyön tekijä muodosti tehdystä prosessista kuvauksen, joka esiteltiin kunnan johtoryhmälle, varhaiskasvatuspäällikölle sekä varhaiskasvatusyksiköiden johtajille. Testi- ja havainnointiprosessia lähdettiin kehittämään seuraavalle toimintakaudelle saatujen palautteiden ja käytännöstä syntyneiden ideoiden ja ajatusten kautta.

7.4 Ratkaisun laatiminen

Tiedon hankinnan jälkeen konstruktivisessa tutkimuksessa edetään ratkaisujen laatimiseen (Ojasalo ym. 2018, 67). Vuoden 2022 testitulosten analysoinnin ja esittämisen sekä prosessikuvauksen laatimisen jälkeen kehittämistyö jatkui nyt syntyneen prosessin kehittämällä vuodelle 2023. Konstruktivisessa tutkimuksessa on tärkeää testata syntyneen ratkaisun toimivuutta käytännössä.

Uutta ratkaisua on jopa mahdollista testata ikään kuin esikokein ennen varsinaista testaamisesta. (Ojasalo ym. 2018, 67.) Syksyllä 2022 Asikkalan varhaiskasvatuksessa tehdyt motoristen perustaitojen testit toimivat varsinaisina testeinä kehittämistyössä luodulle prosessikuvaukselle.

Asikkalan varhaiskasvatuksen motoristen perustaitojen testaamisessa ja havainnoinnissa hyödynnettiin vuonna 2022 Innostun Liikkumaan -hankkeessa kehitettyä Skidireiliä sekä Pirkko Nummisen kehittämää APM-testiä. Testi- ja havainnointiprosessi suunniteltiin niin, että sen toteuttaminen tapahtui kehittämistyön tekijän sekä varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin organisoimana aina suunnittelusta, testi- ja havainnointimenetelmien kouluttamisesta testien tekemiseen ja analysointiin asti. Kehittämistyön tavoitteen taustalla oli kuitenkin ajatus siitä, että nyt kehitetty prosessi turvaa tulevaisuudessakin lasten motoristen perustaitojen testaamiseen ja havainnoinnin Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa. Prosessista oli tavoitteena tehdä systemaattinen, joka jalkautuu jo kehittämistyön prosessin aikana osaksi kunnan varhaiskasvatuksen toimintaa ilman palvelualueita ylittävää yhteistyötä.

Prosessin kehittämisen kannalta keskiössä olivat sekä teoreettisen, että käytännöllisen tiedon hankinta nyt tehdystä prosessista sekä muista mahdollisuuksista. Käytännön puolelta oli selvää, että syksyllä 2022 tehty prosessi ei ollut kestävällä pohjalla edellä mainitun palvelualueet ylittävän yhteistyön puolesta. Teoreettisen tiedon hankinnan kautta testaamiseen ja havainnointiin pyrittiin löytämään menetelmiä, jotka pohjautuisivat uusimpiin tutkimustuloksiin. Teoreettisen tiedon hankinnan kautta löydettiin Piilo-tutkimushankkeen kautta kehitetyt työkalut, joiden avulla varhaiskasvatuksen henkilöstö pystyy havainnoimaan ja testaamaan lasten motorisia taitoja. Piilo-tutkimus selvitti suomalaisten varhaiskasvatusikäisten lasten liikkumisen määrää ja laatua sekä niihin vaikuttavia tekijöitä vuonna 2023. Tutkimuksen kautta kehitettiin työkaluja varhaiskasvatuksen henkilöstölle muun muassa lasten motoristen taitojen havainnointiin. (Liikkuva varhaiskasvatus 2023.) Teoreettisen tiedon hankinnan kautta menetelmän valinta vuodelle 2023 oli selkeä. Käytännön puolelta oli

ensiarvoisen tärkeää, että kyseisille työkaluille löydettiin kouluttaja ulkoisen toimijan kautta ajattelun jatkumon muodostamista testien tekemiselle.

Kehittämistyön tekijän, varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin sekä ulkoisen toimijan palaverin seurauksena sovittiin Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstön kouluttamisesta Piilo-tutkimuksen työkalujen käyttöön vuodelle 2023. Palaverissa sovittiin koulutuspäivistä, jotka toteutetaan ulkoisen toimijan vetämänä koko Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstölle kevään 2023 aikana. Koulutuspäivien lisäksi ulkoisen toimijan kautta saadut välineet, sekä testi- ja havainnointilomakkeet muodostivat kokonaisuuden, joka parantaa testi- ja havainnointiprosessin luotettavuutta sekä helpottaa koko prosessin läpivientiä. Kuten Ojasalo ym. (2018, 47) mainitsevat, kehittämistyön kautta saatuja tuloksia voi arvioida muun muassa helppokäyttöisyyden kautta ja arviointi voi sisältää kehittämistyön etenemisen sekä kehittämisessä hyödynnettyjen menetelmien arviointia ja vaikutusta lopputulokseen. Tässä tapauksessa kyse oli vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessin arvioinnista sekä vuodelle 2023 tehdystä kehittämisestä prosessiin liittyen.

7.5 Ratkaisun toimivuuden testaus

Kehittämistyön kautta syntyi vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessista kuvaus, jota kehitettiin ja hienosäädettiin vuodelle 2023 testi- ja havainnointiprosessin jalkauttamisen näkökulmasta. Vuoden 2023 Asikkalan varhaiskasvatuksessa toteutettu lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessi noudatti kehittämistyön kautta luotua prosessia. Muutoksena vuoteen 2022 oli, että kouluttaminen uutta testi- ja havainnointimenetelmää varten tapahtui ulkoisen toimijan kautta ja vastuu testi- ja havainnointiprosessin kokonaisuudesta siirtyi kunnan varhaiskasvatukselle. Ojasalon ym. (2018, 67) mukaan konstruktivisen tutkimuksen kannalta on keskeistä, että loppuvaiheessa tehdyt ratkaisut on arvioitava ja perusteltava ymmärrettävästi. Kehittämistyön kautta syntyneen prosessin muutosten arvioinnissa hyödynnettiin Asikkalan varhaiskasvatuksen henkilöstön palautetta ja arviointia testi- ja havainnointiprosessiin liittyen. Henkilöstön ajatuksia ja palautteita vuoden 2023 testi- ja havainnointiprosessista on avattu tarkemmin kehittämistyön pohdintaosiossa.

7.6 Ratkaisun uutuusarvon osoittaminen ja soveltamisalueen laajuuden tarkastelu

Kehittämistyön viimeisenä vaiheena oli kehitetyn ja muokatun prosessikuvauksen uutuusarvon osoittaminen ja soveltamisalueen laajuuden tarkastelu. Kehittämistyön kautta luotu prosessikuvaus tarjoaa Asikkalan kunnan varhaiskasvatukselle toimintamallin, jota ei aikaisemmin ollut lasten motoristen perustaitojen testaamisessa ja havainnoinnissa. Ratkaisun uutuusarvon osoittaminen perustui tähän uuden rakenteen luomisen kautta syntyneeseen hyötyyn, jonka Asikkalan kunnan varhaiskasvatus luodusta prosessikuvauksesta saa. Ratkaisun uutuusarvon osoittaminen ei vaatinut erillisiä toimenpiteitä, kehittämistyön kohdeorganisaatiolle sekä kehittämistyön tekijälle uutuusarvon osoittaminen oli selkeää.

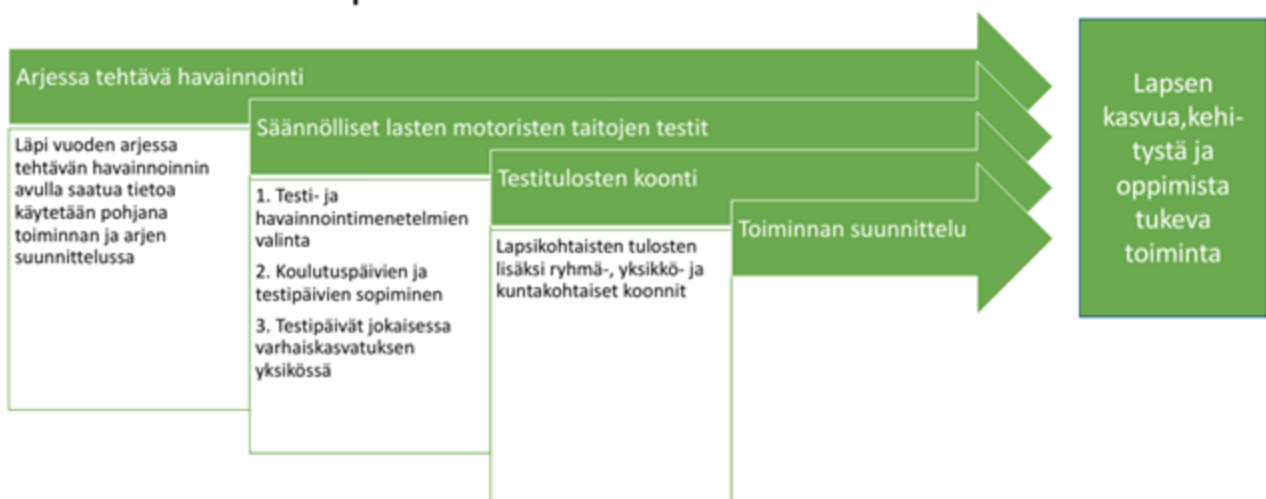
Soveltamisalueen laajuuden tarkastelussa pohdittiin prosessin esittämistä Päijät-Hämeen muille kunnille vielä kehittämistyön prosessin aikana, mutta ainakaan vielä tähän asti prosessissa ei olla päästy. Kehittämistyön kannalta Asikkalan kunta ja vielä tarkemmin kunnan varhaiskasvatus oli kuitenkin kohdeorganisaatio ja kyseiselle organisaatiolle ratkaisun uutuusarvo pystyttiin osoittamaan. Konstruktivisessa tutkimuksessa kehittäjällä on oltava kirkaassa mielessä työlle asetetut tavoitteet ja valitut toimenpiteet sekä vaihtoehdot perusteltava tavoitteen puitteissa ymmärrettävästi (Ojasalo ym. 2018, 67).

8 Kehittämistyön tulokset

Kehittämistyön tavoitteena oli kehittää Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen lasten motoristen perustaitojen testaamista ja havainnointia luomalla prosessikuvaus, joka toimii toimintamallina tulevaisuudessa lasten motoristen taitojen testaamisessa ja havainnoinnissa. Prosessikuvauksen kautta tavoitteena oli tehdä testaamisesta ja havainnoinnista systemaattista Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa. Prosessikuvauksen luomisessa ja kehittämisessä oli tarkoitus hyödyntää Asikkalan varhaiskasvatuksessa vuonna 2022 toteutettua lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessia sekä siitä nousseita tuloksia.

Kehittämistyön tuloksena syntyi testattu ja kehitetty prosessikuvaus lasten motoristen taitojen testaamisesta ja havainnoinnista Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa (kuva 12). Prosessikuvaus luo kuvauksen vaadittavista toimenpiteistä testi- ja havainnointiprosessin läpiviemiseksi. Kuvauksesta käy ilmi prosessin eri vaiheet, joita testien ja arjessa tehtävän havainnoinnin tekemiseen käytännön tasolla vaaditaan. Prosessikuvaus on luotu palvelemaan mallia, jossa testiprosessi tehdään kerran vuodessa syksyisin toimintakauden alussa. Arjessa tehtävää havainnointia tapahtuu päivittäin. Prosessikuvaus toimii toimintamallina ja tulevaisuudessa kunnan varhaiskasvatus pystyy prosessikuvauksen avulla organisoimaan testi- ja havainnointiprosessin itsenäisesti ilman palvelualueita ylittävää yhteistyötä. Prosessikuvaus on rakennettu tiiviiksi ja helposti toteutettavaksi.

Lapsen motoristen taitojen havainnointiprosessi

Kuva 12. Prosessikuvaus lasten motoristen taitojen testaamisesta ja havainnoinnista

Prosessikuvaus mallintaa sitä lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessia, joka toteutettiin Asikkalan varhaiskasvatuksessa syksyllä 2022. Prosessikuvauksen avulla Asikkalan varhaiskasvatuksessa toteutettiin lasten motoristen perustaitojen testit syksyllä 2023. Kuten kehittämistyön etenemisen osalta mainittu, testi- ja havainnointimenetelmien valinnassa päädyttiin toiseen testi- ja havainnointimenetelmään, jonka kouluttamisesta vastasi ulkopuolinen toimija. Testi- ja havainnointiprosessista ei vastannut siis enää kehittämistyön tekijä, vaan vastuu prosessista siirtyi Asikkalan varhaiskasvatuksella. Syksyn 2023 testi- ja havainnointiprosessi eteni kuitenkin prosessikuvauksen vaiheiden mukaan, käytännön muutosten osalta arviointi ja palaute on avattu tarkemmin kehittämistyön pohdinnassa.

9 Pohdinta

Kehittämistyön kautta Asikkalan kunnan varhaiskasvatus sai työkaluja liikunnallisuuden ja liikunta-myönteisen kulttuurin kehittämiseen lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointiprosessin sekä vuoden 2022 testitulosten osalta. Näiden lisäksi kehittämistyön teoriaosuus tuo kunnan varhaiskasvattajille tärkeää tietoa aihealueeseen liittyen sekä tukee työn kautta syntyneiden työkalujen merkitystä. Prosessikuvausta hyödyntämällä Asikkalan kunnan varhaiskasvatus pystyy tulevaisuudessa toteuttamaan testi- ja havainnointiprosessin systemaattisesti vuosittain. Prosessin kehittämisen kannalta oli lisäksi keskeistä, että vastuu testi- ja havainnointiprosessista siirtyi kunnan varhaiskasvatukselle. Kehittämistyön kautta, palvelualueiden välistä yhteistyötä hyödyntäen systemaattiselle toiminnalle saatiin alkusysäys. Vuodelle 2023 tehdyt muutokset prosessiin olivat kuitenkin välttämättömiä, jotta tulevaisuudessa testi- ja havainnointiprosessin läpivieminen onnistuu varhaiskasvatukselta itsenäisesti.

Prosessikuvauksen lisäksi kehittämistyössä hyödynnetyistä syksyn 2022 lasten motoristen perustaitojen testeistä sekä niistä tehdyistä koonneista Asikkalan kunnan varhaiskasvatus tulee varmasti myös hyötymään. Sääkslahti (2018, 214) toteaa, että lapsen kehitykseen liittyvien havaintojen ja testitulosten kautta varhaiskasvattajat saavat hyödyllistä tietoa, joita heidän on syytä käyttää opetussisältöjen pedagogiseen kehittämiseen. Asikkalan varhaiskasvatuksessa tehtyjen testien tuloksista muodostetuista raporteista saa lapsiryhmäkohtaista sekä kuntakohtaista tietoa lasten sen hetkisestä motoristen perustaitojen tasosta. Tuloksista nousseiden havaintojen perusteella kunnan varhaiskasvatuksessa pystytään jatkossa kohdentamaan tarvittavaa tukea sitä eniten tarvitseville lapsille ja lapsiperheille.

Tuen lisäksi liikunnallisuuden lisääminen varsinkin niissä ryhmissä ja yksiköissä, joissa tulokset olivat heikompia, tulee olemaan keskiössä. Ja liikunnallisuuden lisäämisessä kunnan varhaiskasvatuksen henkilökunnan liikunnallisen työotteen kehittäminen ja tukeminen tulee olemaan tärkeässä roolissa. Liikunnalliseen työotteeseen kuuluu muun muassa perheiden liikunnallisen elämäntavan tukeminen ja aktivointi erilaisten liikunnallisten virikkeiden avulla.

9.1 Kehittämistyöhön valittu lähestymistapa

Asikkalan kunnan varhaiskasvatukseen luodun lasten motoristen perustaitojen testaamisen ja havainnoinnin prosessikuvauksen kehittämisessä hyödynnettiin konstruktivistista tutkimusta. Kyseisen lähestymistavan tuloksena voi syntyä uusia rakenteita, joita arvioidaan niiden käytäntöön tulevan hyödyn kautta. Tavoitteena siinä voi olla uudenlaisen, perustellun ratkaisun löytäminen käytännöstä nousseeseen ongelmaan. (Ojasalo ym. 2018, 65.) Tästä oli myös tässä kehittämistyössä kyse. Prosessin alussa tehdyssä nykytilan arvioinnissa havaittiin ongelma, tässä tapauksessa selkeän rakenteen puuttuminen. Ja tavoitteeksi muodostui juuri uuden rakenteen, prosessikuvauksen luominen, joka toimii tulevaisuudessa toimintamallina motoristen perustaitojen testien ja havainnoinnin tekemiselle.

Lisäksi konstruktivisen tutkimuksen kautta on mahdollista tuoda työyhteisöön uutta tietoa (Ojasalo ym. 2018, 65). Koen kehittämistyön tekijänä, että työn teoriaosuuden kautta Asikkalan kunnan varhaiskasvatukseen tulee myös uutta tietoa esimerkiksi testauksen ja havainnoinnin merkityksen, liikunnallisen työotteen kehittämisen ja aihealueisiin liittyvien tutkimustulosten kautta. Lisäksi prosessikuvauksen kehittämisen aikana Asikkalan kunnan varhaiskasvatus sai tulevaisuuteen tärkeää tietoa siitä, mikä testi- ja havainnointiprosessissa toimi ja mikä ei. Teoreettisen ja käytännöllisen tiedon hankinnan kautta prosessi kehittyi ulkoisen toimijan koulutettavaksi kokonaisuudeksi, josta jatkossa koko kunnan varhaiskasvatus hyötyy.

9.1.1 Toimeksiantajan sitoutuminen

Konstruktivisessa tutkimuksessa on myös tärkeää, että esimerkiksi organisaation johto ja muut käytännön toimijat ovat aktiivisesti mukana ratkaisujen laatimisessa ja toteuttamisessa. Toimeksiantajan sitoutuminen on tärkeää, kehittäminen ei saa lähteä vain kehittämistyön tekijän aloitteesta ja olla hänen vastuullaan muutenkaan. (Ojasalo ym. 2018, 65-66.) Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen johto oli sekä prosessin alussa, että loppupuolella mukana. Koen kuitenkin kehittämistyön tekijänä, että johdon rooli kehittämiseen jäi hieman pieneksi. Kunnan johtoryhmän puolelta hyvinvointijohtaja ja sivistysjohtaja olivat myös alussa ja lopussa mukana, mikä osaltaan luo sitoutuneisuutta kehittämiseen kunnan puolelta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön puolelta sitoutuneisuus testi- ja havainnointiprosessia ja sen kehittämistä kohtaan jäi myös ohueksi. Tähän selkeimpänä syynä on henkilöstön asenneilmaston negatiivisuus testejä ja yleisesti ottaen liikuntaa kohtaan. Osa Asikkalan kunnan varhaiskasvattajista ei koe liikuntaa omaksi osaamiseksi, mikä johtaa testien ja havainnoinnin vähättelyyn. Tämä on seikka, mikä kaippaa tulevaisuudessa muutosta, jotta kehittämistyön kautta luodut ensiaskeleet

ottavat harppauksia eteenpäin liikuntamyönteisyyden kehityksen polulla. Uskon kuitenkin, että luotu ja kehitetty prosessikuvaus tuo lisäarvoa kunnan varhaiskasvatukseen ja toiminnan kehittämiseen.

9.1.2 Ratkaisun arviointi

Kehittämistyön kautta syntynyttä ratkaisua on mahdollista arvioida organisaation sisällä sekä muiden organisaatioiden osalta. Arviointi voi tapahtua esimerkiksi markkinatestin avulla. Siinä testataan ensin, toimiiko syntynyt ratkaisu kohdeorganisaatiossa. Lisäksi voidaan testata, ottavatko muut alan organisaatiot ratkaisun käyttöön. (Ojasalo ym. 2018, 68.) Kuten kehittämistyön etenemisen osalta todettu, vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessi toimi ikään kuin markkinatestinä. Käytännön ja teorian kautta tehtyjen havaintojen kautta prosessia hienosäädettiin vuodelle 2023 testi- ja havainnointiprosessin jalkauttamisen näkökulmasta. Vuoden 2023 testi- ja havainnointiprosessin osalta varhaiskasvatuksen henkilöstöltä kerättiin palautetta ja ajatuksia kehitetystä prosessista kokonaisuutena, muutoksista testi- ja havainnointimenetelmän vaihdoksen osalta sekä ulkoisen toimijan koulutuksen osalta.

Palautteista nousi esiin, että ulkoisen toimijan koulutuksen osalta käytännön koulutus oli todella mielenkiintoinen ja sen kautta sai uusia ideoita käytäntöön. Toisaalta palautteista ja keskusteluista nousi esille, että vuoden 2023 Piilo-työkalujen osalta teoria ei siirtynyt kunnolla käytännön tasolle. Tähän syyksi nostettiin aiemmin jo mainittu asenneilmaston negatiivisuus liikuntaa ja valtakunnallisia testejä kohtaan. Osa kuitenkin kokee testeistä saadun hyödyn tarpeellisena lapsen kasvun ja kehityksen seuraamisessa ja tukemisessa. Testi- ja havainnointimenetelmän vaihdoksen suhteen palautteissa nousi esiin Piilo-testistön sekä vuonna 2022 hyödynnetyn APM-testin samankaltaisuus. Muun muassa esiopetuksen osalta APM-testin toimivuutta korostettiin, kun taas Piilo-tutkimuksen työkaluja pidettiin hieman vaatimattomina.

Testi- ja havainnointiprosessin osalta kokonaisuutta pidettiin helppona toteuttaa, eikä prosessi vaatinut henkilöstöltä suuria valmisteluja etukäteen. Motoristen perustaitojen tehtävien osalta toteuttaminen vaati vain aikataulutusta ja ryhmien kesken sopimista. Tästä lopulta koko prosessin tavoitteissa oli kysymys juuri jalkauttamisen näkökulmasta. Kehittämistyön tavoitteen taustalla oli ajatus siitä, että prosessi jalkautuu varhaiskasvatuksen arkeen heidän itsenäiseksi toteuttavaksi ja tähän kokonaisuutenaan kuuluu juuri edellä mainitut aikataulutukset ja valmistelut.

Kuten edellä mainittu, kehittämistyön kautta syntynyttä ratkaisua voidaan arvioida kohdeorganisaation lisäksi myös muiden saman alan organisaatioiden osalta. Tässä tapauksessa puhutaan muista kunnista ja niiden osalta prosessissa saattaa olla eroavaisuuksia. Mutta koen, että prosessikuvaus

voi palvella tulevaisuudessa muuallakin. Tämä on toki seikka, jonka arviointi jää tulevaisuuteen. Kuten Ojasalo ym. (2018, 68) mainitsevat, juuri opinnäytetöissä tämänkaltainen ratkaisun testaus voi uupua aikatauluihin liittyvien haasteiden takia. Kehittämistyön kannalta keskiössä kuitenkin oli, että testi- ja havainnointiprosessi jää osaksi Asikkalan varhaiskasvatuksen liikunnallista arkea.

9.2 Vuoden 2022 testitulosten luotettavuuden arviointi

Kehittämistyössä hyödynnettiin vuoden 2022 Asikkalan varhaiskasvatuksessa toteutettuja lasten motoristen perustaitojen testejä. Vuoden 2022 testitulosten analysoinnissa hyödynnettiin määrällistä tutkimusta, jossa arviointi tapahtuu tutkimuksen reliabiliteetin, validiteetin sekä kokonaisluotettavuuden kautta. Reliabiliteetti arvioi tulosten pysyvyyttä eli toistettavuutta ja siinä tarkastellaan ennen kaikkea tutkimuksen tarkkuutta eri tulokulmien kautta. Näistä esimerkkinä vastausprosenttien tarkastelu. (Vilka 2007, 149-150.) Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa oli syksyllä 2022 yhteensä 40 0–2-vuotiasta lasta. Näistä 28 lasta suoritti motoristen perustaitojen testin, jolloin vastausprosentiksi muodostui 70. 3–7-vuotiaita lapsia oli Asikkalan varhaiskasvatuksessa syksyllä 2022 yhteensä 178, joista motoristen perustaitojen testin suoritti 127 lasta. Vastausprosentiksi muodostui tämän ikäluokan osalta 71. Vaikka vastausprosentit olivat suhteellisen korkeat tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin kannalta, olisi prosentteja ollut mahdollista nostaa vieläkin korkeammiksi. Testiprosessissa jokaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä oli vain yksi testipäivä, jolloin muun muassa sairastumisten takia monelta lapselta jäi testit kokonaan tekemättä. Testejä yritettiin tehdä vielä arjen lomassa testipäivänä poissa olleiden lasten osalta, mutta tämä osoittautui todella haastavaksi eikä vastausprosentit varsinaisen testipäivän jälkeen juurikaan nousseet.

Vilka (2007, 150) määrittää tutkimuksen validiteetin tutkimuksen kyvyllä mitata sitä, mitä siinä oli tarkoituskin mitata. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa käytetty teoria ja asiakokonaisuus on onnistuneesti siirretty lomakkeeseen. Lasten motoristen perustaitojen testi- ja havainnointilomakkeiden osalta tässä työssä hyödynnettiin valmiita alan asiantuntijoiden suunnitteleamia menetelmiä, jolloin tutkimuksen validiteetin arviointi on tässä yhteydessä mielestäni haastavaa. Yhtenä kysymyksenä voidaan kuitenkin esittää sitä, miten tutkija on onnistunut siirtämään teoreettiset käsitteet arkikielelle lomakkeeseen. Tässä niin APM-testissä, Innostun Liikkumaan -hankkeen tsekkilistoissa sekä vuoden 2023 testi- ja havainnointimenetelmänä toimineessa Piilotutkimuksen työkaluissa on mielestäni onnistuttu. Testit ovat ymmärrettäviä, helppolukuisia ja valitut arviointiasteikot ovat perusteltuja lapsen ikään peilaten.

9.3 Kehittämistyön eteneminen ja tehdyt ratkaisut

Kehittämistyö lähti liikkeelle mielekkään ongelman etsimisellä eli tässä tapauksessa tarpeen kartoittamisella. Tarve oli selkeästi havaittavissa kehittämistyön toteutuksen yhteydessä mainittujen toimenpiteiden kautta. Tarpeen lisäksi varhaiskasvatukselle sekä liikuntapalveluille muodostui selkeä käsitys siitä, että prosessin läpivienti vaati palvelualueiden välistä yhteistyötä. Tarpeen kartoittamisen jälkeen kokonaiskuvan luominen prosessista sujui ongelmitta ja prosessista saatiin selkeä aikataulutettu kokonaisuus, jonka toteuttaminen oli mahdollista nykyisillä henkilö- ja välineresursseilla. Vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessi sisältäen organisoinnin, toteutuksen sekä testitulosten analysoinnin toimi pohjatyönä testi- ja havainnointiprosessin kehittämistyölle.

9.3.1 Vuoden 2022 testiprosessin hyödyntäminen

Luodun prosessikuvauksen kehittämisessä hyödynnettiin vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessia ja siitä saatuja testituloksia. Aiemmin Suomessa tehtyjen tutkimusten kanssa vuoden 2022 testitulokset olivat linjassa. Aiemmin mainitun Rintalan ym. (2016) tutkimus osoitti, että vanhemmat lapset saivat parempia tuloksia nuorempiin lapsiin verrattuna. Kehittämistyön etenemisosiossa esitetyistä taulukoista selviää, että varsinkin APM-testin kohdalla tämä on selkeästi havaittavissa myös Asikkalassa. Esikouluikäisten lasten testitulokset olivat 3–5-vuotiaita lapsia verrattain korkeammat. 0–2-vuotiaiden osalta tämä johdonmukaisuus ei ollut niin selkeää. Lisäksi Rintalan ym. (2016) tutkimus osoitti, että yksikään suomalainen 3–10-vuotias lapsi ei saanut kaikissa testiosioissa täydellistä kriteerien mukaista suoritusta. Tätä ei tapahtunut myöskään Asikkalassa. Yleistävyyttä testitulosten osalta siis hiukan on, vaikkakaan edellä mainitussa tutkimuksessa ei hyödynnetty samoja testi- ja havainnointimenetelmiä.

Rintala ym. (2016) kuitenkin toteavat, että suomalaisten alle kymmenvuotiaiden lasten motorisia taitoja on toistaiseksi tutkittu vähän eikä laajempia useiden satojen lasten motorisia perustaitoja selvittäneitä tutkimuksia juurikaan ole. Kansainvälisissä tutkimuksissa lasten motorisia taitoja on ehkä runsaimmin tutkittu TGMD-testillä. Testiä on kuitenkin pidetty tutkimusten valossa hieman kulttuurisidonnaisena, joten kyseistä testiä hyödyntäneistä kansainvälisistä tutkimuksista on myös haastavaa lähteä tekemään johtopäätöksiä suomalaisten lasten motoristen perustaitojen tasosta.

Varsinaiset testipäivät syksyllä 2022 jokaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä erikseen muodostivat muutamia haasteita, jotka näkyvät kehittämistyön tuloksissa negatiivisella tavalla. Suurimmaksi haasteeksi testi- ja havainnointiprosessin läpiviemisen kannalta muodostui aikaisemmin mainittu varhaiskasvatuksen henkilöstön negatiivinen asenne ja suhtautuminen testaamisen ja

havainnoinnin merkittävyyteen. Kyseinen asenneilmaston negatiivisuus oli havaittavissa läpi prosessin aina syksyn 2022 testeistä vuoden 2023 testi- ja havainnointiprosessista kerättyihin palautteisiin asti. Olin kehittämistyön tekijänä yhdessä varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin kanssa syksyn 2022 testipäivinä organisaattorina ja käytännön testaajana ja havainnoijana. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle oli kuitenkin merkittävä rooli testien toteuttamisessa ja kirjaamisessa. Kuten liitteestä 2 huomaa, muutamasta yksittäisestä testiosiosta puuttuu kokonaan ryhmän testitulos, joka osaltaan jo heikentää kyseisen ryhmän testitulosten luotettavuutta.

Usein virallisten testitulanteiden mukana tuleva jännitys ja muut eri tekijät saattavat vaikuttaa haitallisesti lapsen suoritukseen. (Laasonen 2005, 199-200.) Tätä haastetta pohdin myös jälkikäteen testituloksia läpikäydessäni. Joidenkin lasten kohdalla testipäivät saattoivat esittäytyä jännittäviksi, eivätkä tulokset välttämättä kerro koko totuutta lapsen taitotasosta. Tästä syystä päivittäin tehtävä havainnointi on nostettuna kehittämistyön kautta luotuun havainnointiprosessiin varsinaisten testipäivien rinnalle. Varhaiskasvatuksessa havainnointi perustuu kuitenkin jatkuvaan, vapaamuotoiseen havainnointiin ja sen tukena tapahtuvaan strukturoituun havainnointiin, jossa käytetään apuna erilaisia lomakkeita ja arviointivälineitä. (Koivunen & Lehtinen 2015, 33-36.)

9.3.2 Valitut testi- ja havainnointimenetelmät

Vuoden 2022 testi- ja havainnointimenetelmiksi valikoituvat Innostun liikkumaan -hankkeen Skidi-reili 0–2-vuotiaille sekä APM-testi 3–7-vuotiaille. Vuoden 2023 osalta testi- ja havainnointimenetelmäksi valikoitui Piilo-tutkimushankkeen kautta kehitetyt työkalut. Kuten jo todettu, vuoden 2022 testimenetelmät olivat suunniteltu suomalaisiin olosuhteisiin ja ne olivat helposti toteutettavissa ilman suurempia lisäresursseja ja niiden kouluttaminen varhaiskasvatuksen henkilöstölle kehittämistyön tekijän ja varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattorin toimesta oli mahdollista. Vuoden 2023 osalta prosessia lähdettiin kehittämään ja prosessin jalkauttamisen sekä uudemman tutkimustiedon näkökulmasta päädyttiin Piilo-tutkimuksen työkaluihin. Jalkauttamista tuki vielä se, että testin kouluttamiseen löydettiin ulkopuolinen tekijä. Näihin seikkoihin perustimme päätökset testi- ja havainnointimenetelmien valinnasta molempien vuosien osalta.

Testitulosten vertailupohjaa kyseisistä testi- ja havainnointimenetelmistä ei kuitenkaan juuri ole. Tämä heikentää ainakin kehittämistyön, sekä tulevaisuudessa Piilon työkaluilla tehtävien kautta nousseiden testitulosten yleistettävyyttä. Tutkimusotos kohdentuu Asikkalaan, mutta vertailua esimerkiksi muihin kuntiin ei tämän työn puolesta tehty. Ja merkittävä syy tälle on juuri valitut testi- ja havainnointimenetelmät. Kansainvälisesti hyödynnetyn testi- ja havainnointimenetelmän, kuten aiemmin mainittujen TGMD-3:n tai Movement ABC:n käyttäminen olisi tarjonnut enemmän

vertailupohjaa nyt syntyneille tuloksille, mutta tämän kehittämistyön tavoitteiden kannalta vertailu muiden kuntien ja/tai maiden tuloksiin ei ollut keskiössä.

9.3.3 Testi- ja havainnointiprosessin kehittäminen

Asikkalan varhaiskasvatukseen luotua prosessikuvausta lasten perusmotoristen taitojen testaamisesta ja havainnoinnista kehitettiin kehittämistyön tavoitteiden sekä käytännöstä nousseiden havaintojen seurauksena. Testi- ja havainnointimenetelmien osalta Skidireilin ja APM-testin tilalle otettiin käyttöön Piilo-tutkimuksen työkalut. Menetelmän vaihdokseen suurimpana syynä oli ajatus kehittämistyön tavoitteiden taustalla, jossa Asikkalan varhaiskasvatus vastaa testi- ja havainnointiprosessista tulevaisuudessa itsenäisesti ilman liikuntapalveluiden tai muiden palvelualueiden tukea. Piilo-tutkimuksen työkaluihin löydettiin ulkopuolinen toimija, joka koulutti varhaiskasvatuksen henkilöstön testien tekemiseen.

Koen kehittämistyön tekijänä sekä vuoden 2022 testi- ja havainnointiprosessin organisoijana, että menetelmän vaihdoksen taustalla vaikutti myös Asikkalan varhaiskasvatuksessa havaitut kielteiset asenteet testi- ja havainnointiprosessia kohtaan. Aiemmin mainittuun asenneilmaston negatiivisuuden testejä ja ylipäättään liikuntaa kohtaan pyrittiin saamaan muutosta rakentamalla testi- ja havainnointiprosessin koulutuspäivän yhteyteen henkilöstön työhyvinvointipäivä. Vuoden 2023 testi- ja havainnointiprosessin osalta saatujen kommenttien ja palautteiden osalta työtä asenteiden osalta riittää kuitenkin yhä. Mutta vastuu prosessista siirtyi joka tapauksessa varhaiskasvatukselle ja siltä osin siis tavoitteeseen päästiin. Konstruktiivisessa tutkimuksessa tavoitellaan organisaation käytänteiden ja toiminnan muuttamista (Ojasalo ym. 2018, 66). Tässä yhteydessä oli kyse kokonaan uuden käytänteen synnyttämisestä sekä siihen liittyvien asenteiden ja toimintamallien muuttamisesta.

Kokonaisuutena vuoden 2023 testi- ja havainnointiprosessi noudatti kehittämistyön kautta syntyneitä prosessikuvausta testi- ja havainnointimenetelmien valinnasta, testien organisoinnista aina tulosten koontiin ja niiden kautta tehtävään toiminnan suunnitteluun. Ja tietysti testiprosessin taustalla tapahtuvaan päivittäiseen havainnointiin. Kuten kehittämistyön tulososiossa mainittu, prosessikuvaus on rakennettu tiiviiksi ja siihen on ei ole lisätty mielestäni mitään ylimääräistä. Prosessin peruspilarit ovat nyt olemassa, vastuu sen jatkokehittämisestä on nyt Asikkalan varhaiskasvatuksella itsellään.

9.4 Johtopäätökset ja tulevaisuus

Tämän kehittämistyön avulla Asikkalan kunnan varhaiskasvatukseen saatiin systemaattinen malli lasten motoristen perustaitojen arviointiin ja kehityksen seurantaan. Lasten motorisen kehityksen seuraamisen lisäksi systemaattisella havainnoinnilla ja testaamisella on varhaiskasvattajien työhön vaikutusta. Systemaattisesti uudestaan tehtävät havainnoinnit ja testit paljastavat sen, tukevatko varhaiskasvatuksen sisällöt lapsen kehitystä (Sääkslahti 2018, 214). Prosessin systemaattisuus tukee siis tulevaisuudessa sekä Asikkalan varhaiskasvatuksessa olevia lapsia, mutta myös koko varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Prosessi tulee varmasti elämään vuosittain käytettävissä olevien henkilöstöresurssien mukaan, mutta runko on nyt ainakin olemassa.

Systemaattisen mallin lisäksi kehittämistyössä hyödynnettyjä lasten motoristen perustaitojen testituloksia on esitelty Asikkalan varhaiskasvatuksen johdolle, joten tietoa niidenkin kautta on viety prosessin aikana eteenpäin. Kuten jo aiemmin todettu, kehittämistyön tekijä toimi prosessin aikana kunnan liikunnanohjaajana. Kehittämistyön tavoitteena taustalla oli ajatus siitä, että vastuu testi- ja havainnointiprosessin kokonaisuudesta ja edellä mainittujen liikunnallisuuden lisäämiseen liittyvistä toimenpiteistä siirtyy varhaiskasvatuspalveluille. Näistä toimenpiteistä ja yleisesti ottaen tulevaisuudesta oivana nostona vuoden 2023 testi- ja havainnointiprosessin kehittämisen yhteydessä kerätty varhaiskasvattajan ajatus teemaan liittyen.

“Koulutukset (koko henkilökunta) ja systemaattinen vuosikellon käyttö liikunnan ja motoriikan taitojen opetteluun ja vahvistamiseen sisältöjen osalta esiopetuksessa ja vakassa on ensisijaisen tärkeää. Varsinkin esiopetuksessa, missä on vain lukuvuosi aikaa tarkkailla ja vahvistaa oppilaiden valmiuksia ja taitoja koulupolkua ja arkea varten. Lasten kehityksen seuraamisen ja lasten motoristen taitojen heikkenemisen takia, pidän todella tärkeänä asiana testata, havainnoida ja dokumentoida lasten osaamista.”

Lasten kehityksen tukemiseen ja erilaisten toimien toteuttamiseen kunnan liikuntapalvelut tulee tarjoamaan tuki myös jatkossa. Esimerkiksi liikuntapalveluiden ja varhaiskasvatuksen aktiivinen hankehaku tulee olemaan tulevaisuudessa keskiössä lisäresurssien mahdollistamisessa ajatellen liikunnallisuuden lisäämistä varhaiskasvatuksen arjessa. Hankkeiden avulla Asikkalan kuntaan voisi olla esimerkiksi pyrkimys mahdollistaa varhaiskasvatukseen täysipäiväinen liikuntakoordinaattorin virka. Nyt testi- ja havainnointiprosessissa mukana ollut varhaiskasvatuksen liikuntakoordinaattori työskenteli kyseisessä roolissa 10 prosenttia työajastaan oman varhaiskasvatuksen opettajan viran yhteydessä, kuten jo aiemmin mainittu. Täysipäiväisellä liikuntakoordinaattorilla olisi tulevaisuudessa vastuu muun muassa motoristen perustaitojen testien koordinoinnista sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön liikunnallisen työotteen kehittämistä ja tukemisesta.

Toimenpiteitä liikunnallisuuden lisäämiseen varhaiskasvatuksen arjessa on jo nykyisillä resursseilla toteutettu. Näistä esimerkkinä Asikkalan varhaiskasvatukseen suunniteltu liikunnan vuosikello (liite 2), josta palautteessa myös kunnan varhaiskasvattaja mainitsi. Vuosikellon kautta liikunnallisuus teemana kulkee varhaiskasvatuksen arjen suunnittelussa. Ja maininnan arvoinen seikka on sekin, että lasten motoristen perustaitojen testit löytyvät liikunnan vuosikellosta. Tämä tukee entisestään testaamisen ja havainnoinnin systemaattisuutta Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksessa nyt ja tulevaisuudessa.

Lähteet

Asikkalan kunta. 2023a. Organisaatio. Luettavissa: <https://asikkala.fi/hallinto-ja-talous/organisaatio/>. Luettu: 14.10.2023.

Asikkalan kunta. 2023b. Varhaiskasvatus. Luettavissa: <https://asikkala.fi/kasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/>. Luettu: 2.12.2023.

Asikkalan varhaiskasvatussuunnitelma. 2022.

Burton, A. & Miller, D. 1998. Movement skill assessment. Human Kinetics.

Eddy, L., Preston, N., Boom, S., Davison, J., Brooks, R., Bingham, D., Mon-Williams, M. & Hill, L. 2024. The validity and reliability of school-based fundamental movement skills screening to identify children with motor difficulties. Plos one. Luettavissa: <https://web-p-ebsohost-com.ezproxy.haaga-helia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=d0ff4700-da3c-4b6b-9f49-5b3f5b20d1e6%40redis>. Luettu 16.3.2024.

Gallahue, D. & Donnelly, F. 2003. Developmental Physical Education for All Children. <https://books.google.com.qi/books?id=ypRhQLwki34C&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>

Goodway, J., Ozmun, J. & Gallahue, D. 2019. Understanding motor development. Infants, children, adolescents, adults. Luettavissa: https://books.google.fi/books?id=h5KwDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=fi&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. Luettu: 30.10.2023.

Hudson, K. & Willoughby, M. 2021. The multiple benefits of motor competence skills in early childhood. RTI press. Luettu 10.3.2024. Luettavissa: https://www.google.fi/books/edition/The_multiple_benefits_of_motor_competenc/cPjCEAAQBAJ?hl=fi&gbpv=1&dq=motor+skills&printsec=frontcover.

Innostun liikkumaan -hanke. 2018. Motoriikan haasteet varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Luettu: 18.11.2023. Luettavissa: https://innostunliikkumaan.fi/wp-content/uploads/2020/02/Motoriikan_haasteet_netti.pdf.

Jaakkola, T. 2016. Juokse, hyppää, heitä, ota kiinni! Perusliikuntataitojen opettaminen lapsille ja nuorille. PS-kustannus. Jyväskylä.

Jaakkola, T. 2017. Liikuntataitojen oppiminen. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.). Liikuntapedagogiikka, s. 147-169. PS-kustannus. Jyväskylä.

Jaakkola, T. 2021. Tasapaino. Harjoitteita motoristen taitojen kehittämiseksi. PS-kustannus. Jyväskylä.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karvonen, P. 2022. Playfulness in Motor Learning and Physical Activity. Teoksessa Karvonen, P., Ukkonen-Mikkola, T., Fenyvesi, K., Salonen, M., Erkkilä, P., Laine, E., Hellden-Paavola, S. & Taittonen, L. Playful learning in early childhood education in Finland, s. 78-107. Otava. Helsinki.

Kauranen, K. 2011. Motoriikan säätely ja motorinen oppiminen. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 167. Helsinki.

Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. PS-kustannus. Jyväskylä.

Laasonen, K. 2005. Lasten motoristen taitojen arviointi. Teoksessa Rintala, P., Ahonen, T., Cantell, M. & Nissinen, A. (toim.). Liiku ja opi. Liikunnasta apua oppimisvaikeuksiin. PS-kustannus. Jyväskylä.

Liikkuva varhaiskasvatus. 2023. Piilo-tutkimus. Luettavissa: [Piilo-tutkimuksen työkalut - Liikkuva varhaiskasvatus](#). Luettu: 10.3.2024.

Logan, S. W., Robinson, L. E., Wilson, A. E. & Lucas, W. A. 2011. Getting the fundamentals of movement: a meta-analysis of the effectiveness of motor skill interventions in children. Child: Care, Health & Development.

Luukkonen, I., Mykkänen, J., Itälä, T., Savolainen, S. & Tamminen, M. 2012. Toiminnan ja prosessien mallintaminen. Tasot, näkökulmat ja esimerkit. SOLEA-hanke. Itä-Suomen yliopisto ja Aalto yliopisto. Kuopio.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti J. 2018. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Opetushallitus. Varhaiskasvatus. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>. Luettu 28.10.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:21. Luettavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75405/OKM21.pdf>. Luettu: 29.10.2023.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2024. Liikkuva varhaiskasvatus. Luettavissa: <https://liikkuvavarhaiskasvatus.fi/liikkuva-varhaiskasvatus/>. Luettu 16.3.2024.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2024:10. Pienten lasten liikunnan ilo, fyysinen aktiivisuus ja motoriset taidot Suomessa. Piilo-tutkimuksen tuloksia 2023. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165465/OKM_2024_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 16.3.2024.
- Pernaa, J. 2000. Kehittämistutkimus tutkimusmenetelmänä. Teoksessa Pernaa, J. Kehittämistutkimus opetuslalla. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Pulli, E. 2013. Lupa liikkua. Liikuntaleikkejä ja -tuokioita varhaiskasvatukseen. Lasten Keskus.
- Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2017. Liikuntapedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.). Liikuntapedagogiikka, s. 486-504. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Rintala, P., Sääkslahti, A. & Iivonen, S. 3-10-vuotiaiden motoriset perustaidot. Liikunta ja tiede, 53(6), 49-55. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/52620/rintalasaakslahtiivo-nenIt2016616tutkimusartikkelit.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 31.10.2023.
- Soini, A. & Sääkslahti, A. 2022. Fyysinen aktiivisuus lapsen kasvun kehityksen tukena. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.). Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia, s. 133-148. Vastapaino. Tampere.
- Sääkslahti, A. 2018. Liikunta varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Sääkslahti, A., Niemistö, D., Nevalainen, K., Laukkanen, A., Korhonen, E. & Finni-Juutinen, T. 2019. Päiväkotien liikuntaolosuhteiden yhteys lasten motorisiin taitoihin. Liikunta ja tiede. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64920/It2319tutkimusartikkelisaakslahti-lowres.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 4.11.2023.
- UKK-instituutti. 2019. Liikkeelle pienissä pätkissä pitkin päivää. Luettavissa: [Liikkeelle pienissä pätkissä pitkin päivää - UKK-instituutti \(ukkinstituutti.fi\)](https://www.ukk.fi/ukkinstituutti/ukkinstituutti). Luettu: 12.3.2024.
- Varhaiskasvatuslaki. 2018/540. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L1P3>. Luettu: 4.11.2023.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf. Luettu: 28.10.2023.

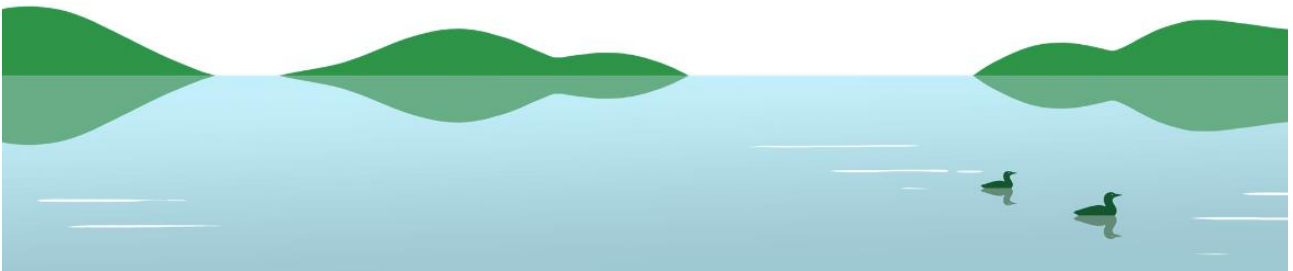
Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi. Jyväskylä.

Liitteet

Liite 1. Asikkalan kunnan varhaiskasvatuksen motoristen perustaitojen testit, syksy 2022

Asikkalan varhaiskasvatuksen motoristen taitojen testit Syksy 2022

Mitä ja miksi?

[Uteliaan-tutkijan-Skidireili-1-2-v.pdf \(innostunliikkumaan.fi\)](#)

- Motoriset taidot mahdollistavat ikätasolle tyypilliset leikit
- Voivat olla syy siihen, miksi lapsi ei osallistu leikkeihin
- Taidot ovat yhteydessä lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen
- Perusta kouluvalmiuksille
- Havaitut ongelmat motorisissa taidoissa voivat tarkoittaa joitain oppimisen tukitoimien tarpeita (esim oppimisen ongelmia myöhemmin)
- Motoriset taidot ovat itsenäisen selviytymisen perusta
- "Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kehittää lasten kehontuntemusta ja -hallintaa, sekä motorisia perustaitoja, kuten tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelyteitoja" VASU
- Vasu velvoittaa havainnoinnin ja dokumentoinnin sekä huolen puheeksi ottamisen
- Testit ovat hyvä työkalu henkilökunnalle, jotta toimintaa pystyy suunnittelemaan paremmin lasten yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi

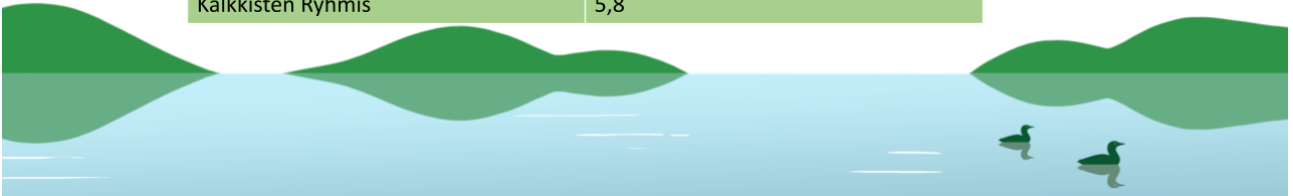
Testituloksia, APM (3-7 –vuotiaat)

Motoriset taidot

Kävely eteenpäin (10m)

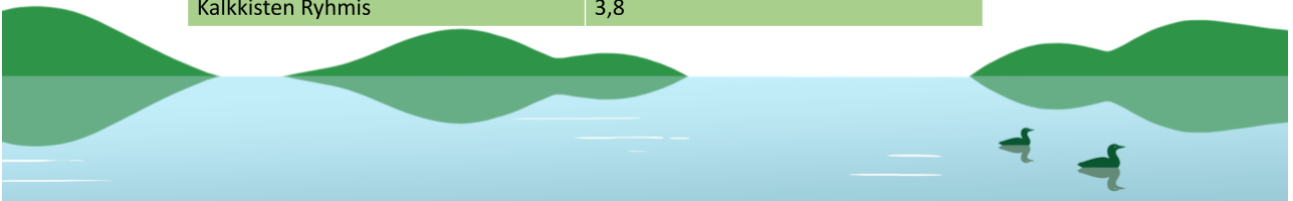
Ryhmä	Ryhmän keskiarvo (s)
Eskarit (Vekarat)	6,6
Eskarit (Tenavat)	6,4
Eskarit (Vilperit)	6,1
Hulivili (Lumpeet)	7,6
Hulivili (Kaislat)	5,6
Hulivili (Leppäkertut)	7,8
Peuhis (Valkovuokot)	8,8
Peuhis (Kangasvuokot)	7,0
Vehmis (Västäpäkit)	-
Vehmis (Pääskyset)	9,5
Vehmis (Peippoiset)	8,9
Kalkkisten Ryhmis	5,8

Juoksu eteenpäin (10m)

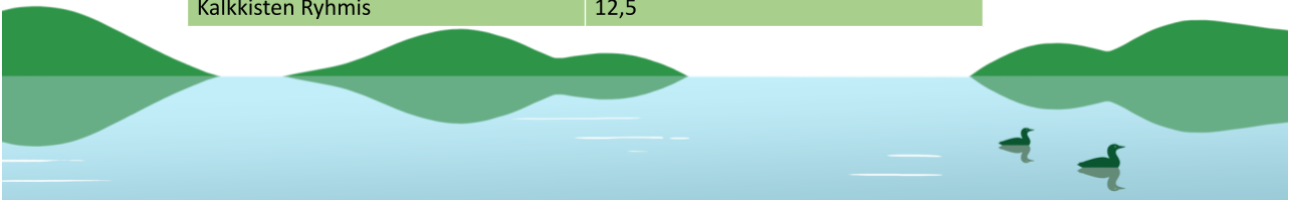
Ryhmä	Ryhmän keskiarvo (s)
Eskarit (Vekarat)	3,0
Eskarit (Tenavat)	2,9
Eskarit (Vilperit)	2,8
Hulivili (Lumpeet)	3,9
Hulivili (Kaislat)	3,1
Hulivili (Leppäkertut)	3,7
Peuhis (Valkovuokot)	3,3
Peuhis (Kangasvuokot)	3,6
Vehmis (Västäpäkit)	-
Vehmis (Pääskyset)	2,9
Vehmis (Peipposet)	3,9
Kalkkisten Ryhmis	3,8

Tasajaloin hyppely sivuttain (15 krt)

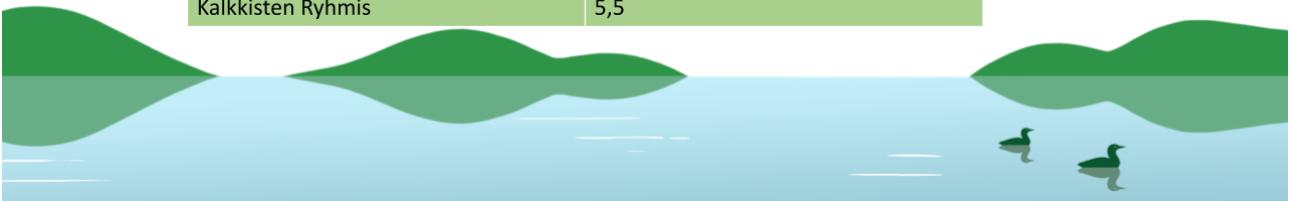
Ryhmä	Ryhmän keskiarvo (s)
Eskarit (Vekarat)	10,8
Eskarit (Tenavat)	12,3
Eskarit (Vilperit)	11,0
Hulivili (Lumpeet)	15,8
Hulivili (Kaislat)	20,7
Hulivili (Leppäkertut)	20,2
Peuhis (Valkovuokot)	21,8
Peuhis (Kangasvuokot)	19,8
Vehmis (Västäpäkit)	-
Vehmis (Pääskyset)	-
Vehmis (Peipposet)	-
Kalkkisten Ryhmis	12,5

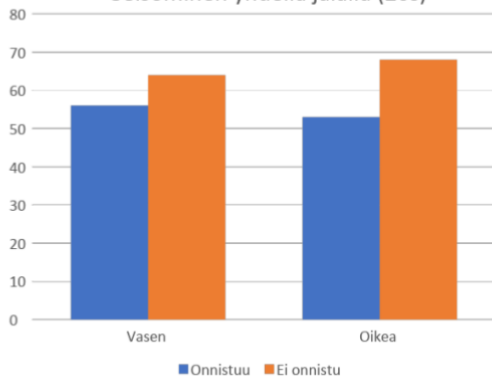
Heitto –kiinniottoyhdistelmä (10 krt)

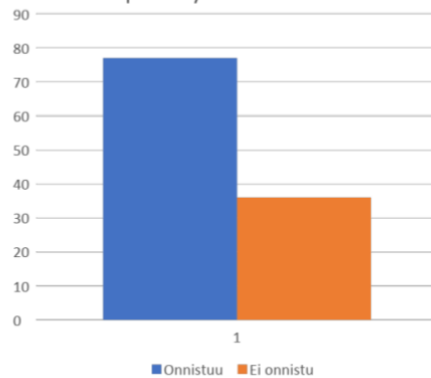
Ryhmä	Ryhmän keskiarvo
Eskarit (Vekarat)	5,4
Eskarit (Tenavat)	5,5
Eskarit (Vilperit)	6,0
Hulivili (Lumpeet)	6,7
Hulivili (Kaislat)	6,8
Hulivili (Leppäkertut)	5,0
Peuhis (Valkovuokot)	4,5
Peuhis (Kangasvuokot)	-
Vehmis (Västäräkit)	3,4
Vehmis (Pääskyset)	3,2
Vehmis (Peipposet)	4,0
Kalkkisten Ryhmis	5,5

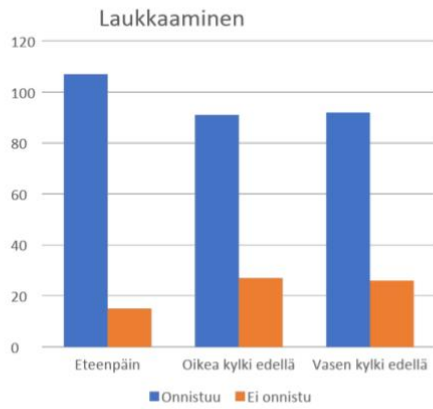

Seisominen yhdellä jalalla (20s)

Taputusrytmissä käveleminen

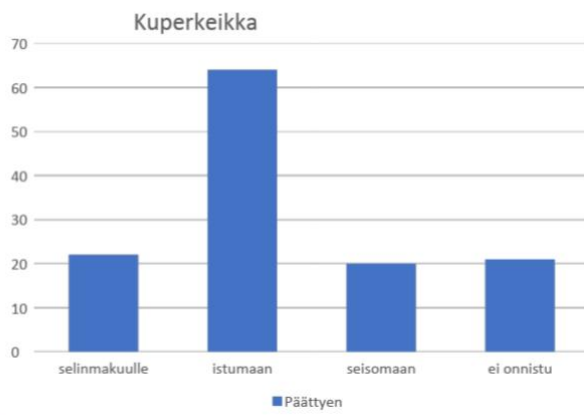

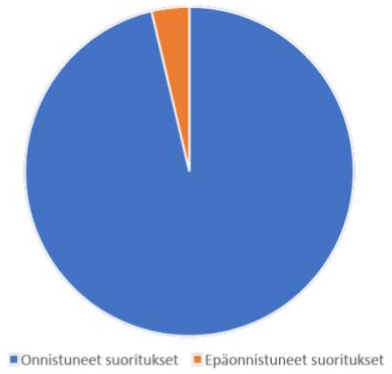
Tarkkuusheitto

Kaikkien ryhmien keskiarvo:

3,2 pistettä (max 9 pistettä)

Pallon potkaiseminen kohteeseen

Ajatuksia tulevaisuus silmälle pitäen

- Miten motivoida henkilökunta liikuntatestien tekemiseen ja näkemään ne hyödyllisenä apuvälineenä arkeen?
-> vahvuudet motoristen taitojen vahvistamiseen (ihmiset, ympäristö, tilat, välineet)
- Miten saadaan testipäivät jatkossa hoidettua?
- Olisiko tarvetta "kouluttaa" henkilökuntaa uudelleen ennen seuraavaa testiajankohtaa?

- Liikuntavastaavien työnkuva (liikuntatestit, nykytilan arviot, liikuntavälinelaatikat, tiedottaminen)
- Liikuntakoordinaattorin työnkuva ja työaika (kokonaisuuden hallinta, motoriikkaryhmät, tapahtumat ja talovierailut)
- Välineet pois varastoista
- Johtajien rooli

Liite 2. Asikkalan varhaiskasvatuksen liikunnan vuosikello

ASIKKALAN VARHAISKASVATUKSEN LIIKKUMISEN VUOSIKELLO

ELOKU

TEEMAT: MINÄ KUVA, KEHONHAIHOTOS, PIIHALEIKIT JA METSÄRETKET, LIIKUNTATAITOJEN KARTOITUS (APM-TESTI/INNO-NORSUN TSEKKILISTA), TUTUSTUMISLEIKIT

MOTORISET TAILOT: KÄVELEMINEN, JUOKSEMINEN, HEITTÄMINEN JA VETÄMINEN, TASAPAINOILU

YHTEISTYÖ: SAPONKORJUUPÄIVÄ (RUOKAHOITO SUOMEN LUONNON PÄIVÄ)

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

SYYSKUU

TEEMAT: LIIKENNEKASVATUS, LIIKENTEISSÄ LIIKKUMINEN, JUOKSULEIKIT, YLEISURHEILU, FERINNELLEIKIT

MOTORISET TAILOT: VÄISTÄMINEN, HUIPPIMINEN

YHTEISTYÖ: VIJAESITTELY (RUOKAHOITO) LIIKENNETURVA

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

LOKAKUU

TEEMAT: PALLOILU SISÄLLÄ JA ULKONA, ILMAPALLOT, POLTTO & KOFFIPALLO, PALLON KIINNITTÄMINEN, RYHMÄSSÄ JA JOUKKUESSA TOIMINEN

MOTORISET TAILOT: POMPUTTAMINEN, KIINNITTÄMINEN, VIERITTÄMINEN JA HEITTÄMINEN

YHTEISTYÖ:

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

MARRASKUU

TEEMAT: LUISTELU JÄÄHALLILLA, TASAPAINOHARJOITTEET, LASTEN JOOGA, SATUVOIMISTELU & AKROBATIA

MOTORISET TAILOT: TASAPAINOILU, PYSÄHTYMINEN, KIERIMINEN JA LIIKKUMINEN

YHTEISTYÖ: LIIKKUVA ISÄNPÄIVÄ (LIIKUNTAPALVELUT)

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

JOULUKUU

TEEMAT: LUOVA LIIKUNTA, TEMPPURADAT, MAJAN RAKENTAMINEN, TANSSI, MUSIIKILEIKIT

MOTORISET TAILOT: KONTTAAMINEN, RYÖMIMINEN, HEILUMINEN, PYÖRIMINEN

YHTEISTYÖ: PIPARITALKOOT (RUOKAHOITO)

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

TAMMIKU

TEEMAT: LUMITYÖT, HIIHTO & LUISTELU (SAMAT VILLASUKILLA), TALVIOLYMPIALAISET, "MÄKIVIKKO"

MOTORISET TAILOT: TYÖNTÄMINEN, LIIKKUMINEN, HUIPPIMINEN, VÄISTÄMINEN

YHTEISTYÖ: JUNIOR-PELICANS -KIERTUE

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

HELMIKUU

TEEMAT: POLKKAILU, PULKAN VETO, LUMILEIKIT, MÄKEÄ ALAS KIERIMINEN, TALVILAJIT, SANOMALEHTIUMPPAA

MOTORISET TAILOT: VETÄMINEN, PYSÄHTYMINEN, KIERIMINEN JA PYSTYASENNOT

YHTEISTYÖ: DUTISTEN VIKKO (-SANOMALEHTIVIKKO)

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

MAALISKUU

TEEMAT: MAILAPELIT, RENKAAT, PUOLAPUT, SÄÄNTÖLEIKIT JA HIIPAT, ESKAREIDEN UINNIIT

MOTORISET TAILOT: KIINNITTÄMINEN, HIIFEILY, HIIPPIMINEN, KÄVELEMINEN JA JUOKSEMINEN

YHTEISTYÖ:

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

HUHTIKUU

TEEMAT: NASSIKKAPAINI, KEVÄTSIVUOUS, KURA & VESILEIKIT, ELÄINLIIKKEET, HUIPPYNARUT, VOIMISTELU JA HEPPALEIKIT

MOTORISET TAILOT: TYÖNTÄMINEN, LOIKKIMINEN, SEISOMINEN JA TASAPAINOILU

YHTEISTYÖ:

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

TOUKOKUU

TEEMAT: LIIKENNEPUISTO, YLEISURHEILU, PUSSIHYPPELY, MAILAPELIT, MUSIIKILEIKIT JA TANSSI

MOTORISET TAILOT: HUIPPIMINEN, KIERIMINEN, LYÖMINEN JA PYÖRIMINEN

YHTEISTYÖ:

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

KESÄKU

TEEMAT: RÖYDENVETO, LIIKENNEKASVATUS, RIUTTUHYPPELY, LATTIAKUVIOT, JALKAPALLO, PURKKIS JA POTKULAUDAT

MOTORISET TAILOT: VETÄMINEN, VÄISTÄMINEN, KINKKAAMINEN JA POTKAISEMINEN

YHTEISTYÖ:

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO:

HEINÄKU

TEEMAT: VESILEIKIT, SAIPPUAKUPLAT, LUONTOLIHKUNTA, PYÖRÄILY, KEPPARIT & HEVOSLEIKIT JA ERILAISET VIESTIT

MOTORISET TAILOT: KÄÄNTYMINEN, LAUKKAAMINEN, PYSÄHTYMINEN JA LYÖMINEN

YHTEISTYÖ:

YKSIKÖN OMA PAINOTUS/HUOMIO: